

KERTINĚ PARAŠTĚ

Metamās dar ir tolmēsnis
žylglnis — j organizavimā Balti-
tijos krašty studioj tarptauti-
tniū mastu. Visas šīs lietuvii,
estū ir latvii mokslininkū sū-
jūdis nēra politinis, pirmiausia
siekias moksliniū tikslū, ta-
čiau, kaip jū organe pažymima,
tai neturi trukdyti vesti kovā
dēl Baltijos tautū teisiū. Pra-
matomas taip pat bendradar-

...

Dovydaitis, kuris yra laikomas ateitininkijos tėvu, gali būti laikomas ir ateitininkiškos mąstysenos įkvėpėju. Ateitininkijos atsiradimas Lietuvių tautos atgimimo istorijoje reiškia samoningo

Kyla klausimas, iš kur Dovydaitis visa tai paėmė. Iš viso jo mokymasis neturi daug bendro su garsiomis mokyklomis. Be abejo, daug jam davė prel. Jakštas — Dambrauskas, kurio žurnale "Draugijoje" prisiglaudęs jis išleido pirmąją "Ateitį". Tačiau,

(Nukelta 1 3 psl.)

(Nukelta 1 3 psl.)

Chicagos universiteto Meno departamento vadovas prof. Hayden, aptardamas trijų dailininkų — R. Koppe, L. Florsheim ir K. Varnelio — darbų (nuo š.m. kovo 27 iki gegužės 10 d. išstatytus Chicagoje Moderniojo meno muziejuje) kovo 29 d. entuziastingai ir labai gerai įvertino K. Varnelio kūrybą. Gij dr. Franz Schulz, didelis Amerikos moderniojo meno žinovas ir kritikas, laikraščioje "Chicago Daily News" tos pat dienos rašiny šią parodą pavadino Chicagos meno pasaulio dideliu įvykiu, gį kalbėdamas apie dail. K. Varnelio kūrinius sako, jog neabejotina, kad Chicagos muziejai ir meno kūrinių kolekcionieriai su vis didesniu susidomėjimu seks dail. K. Varnelio kūrybą. Taip pat "Chicago Today", "Chicago Magazine" ir visa virtinė kitų amerikiečių laikraščių ne tik atžymėjo, bet ir išskyrė dail. K. Varnelio kūrybą, ypač josios savitumą.

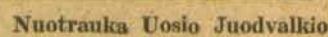
Dail. K. Varnelis gali didžiuotis tokiais amerikiečių meno kritikų atsiliepimais ir puikiai jo kūrybos įvertinimu, tuo labiau, jog iš visų dailininkų ne daug yra tokių, kurie šitokiu mastu būtų pakviesti surengti savo "one man show" (vieną tu muziejaus salę užpildo veik tik K. Varnelio darbai) neeiliniame Amerikos muziejuje, koks yra "Contemporary Art Museum" Čikagoje.

Dail. K. Varnelis savo kūrinis ištatytį tame muziejuje buvo paskviestas jo direktoriaus po to, kai paeitais metais Chicagos bei apylinkės dalininku labai selektyvinėje parodoje už vieną savo kūrinį laimėjo 1.000 dolerių premiją. To muziejaus direktorius, asmeniškai atvykęs į dail. K. Varnelio dailės studija, susipažino

Kiti du yra jau seniai žinomi Amerikos moderniojo meno atstovai, plačiai pažįstami ir už JAV ribų. Tai R. Koppe su savo "Skrajojančia chromatika", dalyvavęs nuo 1941 m. daugybėje parodų čia ir užsieny, ir L. Florsheim, su savo struktūraliniais kūrinių iš "pleksigalų", irgi dalyvavusi ne tik eilėje JAV, bet ir Kanados, Izraelio, Vakarų Vokietijos, Prancūzijos, Austrijos moderniojo meno parodų. Visi trys tos parodos dalyviai yra skirtingi savo kūrybos priemonėmis bei temperamentu, bet jie turi ir vieną bendrą "bruožą": ryškiai savitas kūrybos formas, paremtas matematika.

Visi 25 dail. K. Varnelio darbai, išstatyti šioje parodoje, priklauso prie t.v. struktūralistų srovės, atėjusios po Op (optinio) meno srovės. Tačiau struktūralistų filosofija yra kur kas gilesnė negu Op meno kryptys. Struktūralizmas pradėjo reikštis 1965-66 metais lyg ir Op meno tąsa, bet turinio atžvilgiu dabar jau toli nuėjęs nuo Op meno. Perkeltine prasme čia galima būtų pasakyti, kad Op srovė su struktūraline srove turi tiek pat bendro, kiek pvz. Jul Verno kelionės į mėnulių aprašymas turi bendro su "Apollo" kosminio laivo kelionės į mėnulių aprašymu. Op srovė eksperimentuoja, nesuformuluodama jokių aiškių savo kūrybos formulių, gi struktūralistas visą savo kūrybą remia tiksliais matematinėmis formulėmis, išreikšdamas paveikslų kompozicijos idėją ir realizuodamas struktūralinę jo kompoziją.

Menas, kaip žmogaus vidinių
pergyvenimo vaizdų išreiškimas,
nėra įmanomas visai atitrauktai
(Nukelta 1 2 psl.)

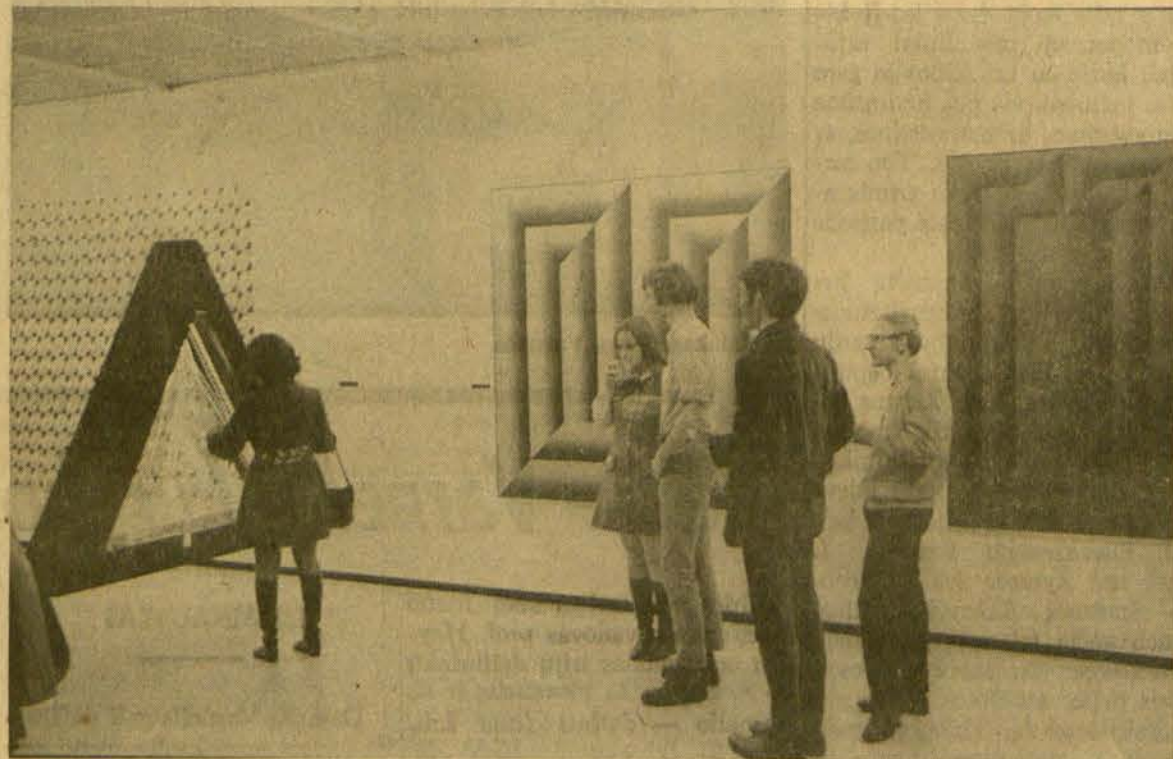

Kazio Varnelio kūrybos kryptis

(Atkelta iš 1 vsl.)

nuo aplinkos žmonių gyvenimo. Gyvename matematikos, fizikos ir kitų precizinių mokslų pažangos kompiuterių amžiuje, užtat šiandien ir dailininkas be fizikos bei matematikos „slaptųjų“ negali apsieiti. Iš čia ir iškilo geometrinio formų, linijų matematinio tikslumo panaudojimas dailėje, sukuriant tapybos plokštėse net ir trijų matavimų optines iliuzijas. Toks kūrinys savo plokštumai primeta išpūdi, kad ji, tariamai, darosi gyva, alsuoja vibravimu ir pasidaro it elastiška, keičianti savo formas, kai tik ją paliečia žiūrovo žvilgsnis. Kūrybiškai čia didelės reikšmės turi sugebėjimas naudoti nors ir nedidelę spalvų gamą, kurią dailininkas turi operuoti matematinio tikslumu, panašiai kaip muzikas muzikaliu gamu.

Gal pirmasis tais keliais 1942-43 metais pabandė eiti olandas Pit Mondrian. Tačiau tos srovės matematiškai filosofinius samprotavimus gal ryškiausiai suformulavo Victor Vasarely, (1908 m.) gimęs ir tapybos mokslus išėjęs Vengrijoje, o nuo 1930 metų gyvenantis Paryžiuje. Jis savo kūriniams įvedė tapybą ne tik geometrinės formos bet ir spalvų chromatinės gamos, tiksliai išstudijuotas, fizikos dėsniais paremtas. Siekimas gauti iš aplinkos naujų patirčių pastaraisiais laikais pasireiškė abstrakcinės kompozicijos ir vientisumo išradimu, kur statika it virsta judesiu, kur statinėmis priemonėmis dailininkas žiūrovo akiai sukuria judesio iliuzijas. Čia forma ir spalva sudaro lyg vieną vienetą, kur forma turi aiškias apybraižas, gi dvi kontrastinės spalvos sudaro plokštinę vienetą, paveiklo kūrybinį vienetą, jo pasikartojantį elementą. Kiekvienas toks vienetas turi dvi konstantas: pagrindinę formą ir ją supančius papildymus. Tų vienetų pakartojimas, ta pačia ar kita kryptimi, bet matematinio tikslumu, ir sudaro junginius, vadinamus struktūromis.

Kazio Varnelio darbai Chicago "Contemporary Art Museum" patalpose

Nuotrauka Uosio Juodvalkio

Jo visi kūrinių rodo, kad dailininkas suprato meno reikšmę moderniojo žmogaus gyvenime, kad jis savo pasirinkta kūrybos kryptimi tiki. Taipgi atrodo, jog struktūralinis menas, jo technika bei forma, atitinka dail. K. Varnelio temperamentą. Tikrai šioje meno srovėje jis surado save. Kitaip tariant, jo struktūros, matematišku tikslumu sukurtos, yra suaugusios su jo galvojimo būdu, su jojo meniško išreiškimo supratimu.

Bandant chronologiškai gilintis į tų struktūrų mechanizmą, galima susekti jo kūrinių formų bei matematikos dėsnių tobulėjimą. Vienas parodoje išstatytų darbų yra 1966 metų, gi vienuolika yra sukurti 1969-70 metais — ryškūs, brandūs kūrinių. Gi brenimo — 1967-68 metų laikotarpio kūrinių dar turi eksperimentavimo, savitumo ieškojimo pėdsakų. Imant pagrindiną paskirą paveikslus, galima sakyti, jog Varnelis nuo 1967 metų "Pulsuojančių segmentų" per "Kubų rinkinį" bei dvi "Misterijas" atėjo

iki 1970 m. kūrinių (šešioliką iš keturių, "Eurus", "Klasikas motyvas"), vis nuolat tobulindamas savo kūrinių sudėtinį elementų pritaikymo matematinės formules. Spalvų požiūriu jis daugiausia, operuoja juoda-balta spalvomis su labai detalizuotais "šešiolikais", nors kai kuriuose darbuose vieton juodos spalvos įveda tamsiai mėlyną ar net violetinę, bet niekur neišsiskaido iš dviejų spalvų gamos.

Pradžioje cituoti amerikiečių spaudos atsiliepimai neabejotinai patvirtina, kad dail. Kazys Varnelis savo individualumui išreikšti kūryboje rado amerikiečių meno žinovų pripažintą savitą kūrybos formą, avangardiškai pasirinkdamas pačią naujausią struktūralinio meno srovę.

Dail. Kazys Varnelis su Ponia Chicago "Contemporary Art Museum" jo parodos atidarymo metu.

Nuotr. Uosio Juodvalkio

„Antrojo kaimo“ prievaizdas aiškinasi

Antras kaimas, kelintus metus sėkmingai besireiškianti sceninio humoro ir satyros grupė, skelbdama dar vieną šio sezono programos pakartojimą gegužės mėn. 2 d. sako, kad šis bus paskutinis. Tąja proga grupės vadovui (prievaizda save tituluojančiam) Algirdui Titui Antanaičiui ir pažėrėme keletą klausimų.

— Po pirmųjų keturių šio sezono programos pastatymų praėjo jau kelios savaitės. Kaip jums atrodo publikos ir kritikų atsiliepimai?

— Nė su publika, nė su kritika, kaip anas sakė, niekada nereikia leisti į gincus, nes niekada jų nelaimėsi. Tokiems ginčams nėra nei pagrindo, nes, kaip ir anksčiau, publika mus sutiko labai jau palankiai. Nenorėčiau čia didinti "tarpkartinio plyšio", tačiau turu pastebėti, kad jauniesni mūsų labiau suprantą. Jų atsiliepimai ir buvo daugiau entuziastiški. Jie, atrodo, yra atviresni, mažiau rezervuoti, stipriau veikiami tų nuotaukų ar aplinkos, kurią savo programoje užkabina.

— Girdėjau priekaištų dėl jūsų repertuaro. Buvo kalbama, kad esate per mažai satyriški, niekeliais užsiminėjate, senus anekdotus varinėjate ir per daug skolinatės iš amerikiečių panašaus pobūdžio programų scenoje ar televizijoje.

Paskutinio šio sezono pastatymo proga

— Iš tikrųjų jūsų klausimo šovins užtaisytas bent keliomis kulkomis, taigi į visas iš eilės ir bandysiu reaguoti.

Mes niekur nesiskelbėm esą vien satyrinė grupė, o "satyros ir humoro." Jeigu kai kam atrodo, kad šioje programoje labiau pabrėžiam humorą — nereiškia, kad nutolstame nuo savo tikslo ar užsimojimų. Grynosios arba "sunkiosios" satyros iš tikrųjų vengiame, nes norime būti ne moralistais, ne pamokslautojais. Savo uždavinių laikome pastangas sukelti publikai gerą nuotaiką, gi "sunkioji satyra" esmėje yra slegianti, priekabi, nejuokinga. Lengvos satyros ir parodijos mūsų programose iš tikrųjų yra apšvi. Tą liudija ir mazoilių savininkų šūktelėjimai.

Mano požiūris į anekdotus (senus ir naujus) yra labai pozityvus. Tai nemažiau reikšmingas folkloras negu liaudies dainos ar kitokis menas. Tai liaudies išmintis. Geras anekdotas paprastai yra ir satyriškas, ir formaliai stiprus, turi visus scenos veikaliuko elementus, įskaitant ir atomazgą, arba, taip vadinamą, "punch line". Žinoma, nėra gerai, jei scenoje rodomas anekdotas yra visiems žinomas, subanalizuotas, neoriginaliai

interpretuotas... Jeigu kam pasirodė, kad tokiu yra mūsų programoje — reikėtų atsiprašyti...

Pernai skaičiau spaudoje priekaištą dėl skolinimosi iš "Second City" ar kažkurių kitos grupės. Iš tikrųjų (gėda prisipažinti) mūsų vardinių pranokėjų pastatymų nė vieno nesu matęs. Taigi, jeigu jau skolinom, tai turbūt iš "pirmųjų šaltinių", taigi iš tų pačių, kaip ir jie. Šių metų programoje yra du gabaliukai, kurių idėja pasiskolinta iš televizijos programų. Šitai atsitinka ne tiek dėl originalios programos neturėjimo, kiek bendrųjų vardiškių beieškant... Originalios programos, žinoma, mums labai reikia. Jeigu turėtumėm geresnių — nebūtų tiek blogesnių. Tačiau ir pačius geriausius sudėjęs, jie kiekvienam neatrodo vienodo lygio... Vienas tikrai aukšto teatrinio išsilavinimo žiūrovas, matęs šią programą porą kartų, po kiekvieno užsipykęs klausė, kieno kuris dalykas parašytas. Atsakiau: "Pirmiausiai tamsta pasakyk, o paskui aš pataisyčiau arba patvirtinsiu". Nesirūžo spėti. Bet kada sužinojo — tuojau pat vienį dalyką pasidaro labai gerai, o kiti — labai blogai...

— Spanduje matėsi priekaištų

dėl kompozicijos, vienos temos sulaužymo į keletą gabaliukų ir išmėtymo visoje programoje, o taipgi dėl intermedijų gausos...

Tie užmetimai faktiškai tikslūs. Kelių temų vystymas tuo pačiu metu buvo darytas sąmoningai. Kaip kontrastas keliems ciklams, kur viena tema vystoma išties keliuose gabaliukuose (Merginų teisės, Kelionė į praeitį, Meilės istorijos, etc.). Jaunesnioji publika, stipriau išgyvenanti šios aplinkos ritmą, nepastovumą, žmogaus blaškymąsi, jo nuotaikų skalę, šita forma priėmė šilčiau ir natūraliau. Senesniems gal buvo sunkiau suvokti. Tas pats galioja ir dėl intermedijų. Prie jų reikėtų skirti ir muzikines įtarpas, kurių šiame pastatyme itin gausu, kurių tematika buvo bandyta risti su tekstu ir kurios turėjo užimti žiūrova, sceną užtemdžius, perstatinėjančią butaforiją, besiruošiant sekančiam dalykeliui. Esu mišrainės mėgėjas: valgomą mėsą, užsikadamas ir duona, ir bulvę, ir retkarčiais praimišdamas dar salotų ir virtų daržovių, bei užsigerdamas vynu ar alumi... Niekada kiekvieną atskirai ir ištiesai...

— Užbaigiant — senas klausimas: ko pageidautumėt iš publikos?

— Senas ir atsakymas: tegul ateina su šventadieniška nuotaika. Mes jokių problemų ne-

pastatyti idėmospėse situacijose. Ne kartą tose situacijose teko ir jums atsidurti. Ir jūs, be abejonės, iš jų išsikapstėte žymiai sausesni... Todėl, kaip anas sakė, pasijuokit, kad mums ne visada pasiseka...

kor.

• Muziejų lankytojų skaičius okup. Lietuvoje — nevienodas paskirais metais ir nevienodas gyventojų dėmesys muziejų rūšims. Pernai, teigia "Tiesa" (kovo 8) muziejus aplankė 11 pro-

centų daugiau lankytojų, negu jų buvo 1968 m. Gyventojai daugiausia domėjosi Vilniaus dailės muziejumi — jį 1969 m. aplankė 612,627 žmonės, toliau seka istorijos - etnografijos muziejus, turėjęs 397,000 lankytojų ir Kauno dailės muziejus — 370,000. Trakų istorijos muziejų aplankė 212,000 žmonių. Kauno IX forto muziejų 223,000 svečių (jų tarpe nemaža atvykusių iš kitur, nes juos specialiai ten gabena "Inturistas"), per 40,000 žmonių domėjosi Anykščių muziejumi. (E)

Dr. Ant. Rudoko kabineta perėmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS

2709 West 51st Street
TEL. GR 6-2400
Val. pagal susitarimą. Pirmad. ir ketv. 1-4 ir 7-9 val. antr. ir penkt. 10-4. Šeštad. 10-2 val.

Ofs. 735-4477. Rez. PR 8-6960

DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCIJŲ LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rez. Tel. GI 8-0873

DR. W. M. EISIN-EISINAS
Akušerija ir moterų ligos
Ginekologinė Chirurgija
6132 S. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatliepia, skambinti: MI 3-0001.

Ofsio tel. PR 8-2220

Namų rezid. — PROSPECT 8-9081
DR. JANINA JAKSEVICIUS
JOKIA
VAIKULIGOS

2656 West 63rd Street
Pirmad., antr., ketvirt. ir penkt. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 val. vak. Šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PR 6-6022 Rez. PR 8-6960

DR. E. JATULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika
2815 West 71st Street

Ofsio val. kasdien nuo 7 iki 9 v. v. šešt. nuo 9 iki 12 val.; arba susitarus.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street

Val. kasdien nuo 1-4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiad. ir šeštad. uždaryta

Ofsio ir buto tel. OLYMPIC 2-1381

DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero

Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiad. ir šeštad. tik susitarus.

DR. ALG. KAVALIŲNAS
5540 S. Pulaski Rd.
VIDAUS LIGŲ IR KRAUJO SPECIALYBĖ

Valandos pagal susitarimą
Skambinti 585-2525
Telef. veltika 24 val.

Tel. — REHANCE 5-1511

DR. WALTER J. KIRSTUK
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Lietuvų gydytojas)
3925 W. 59th Street

Val. pirmad., antr., ketvirt. ir penkt. nuo 12-4 val. p. p. 6-8 val. vak. Šeštad. 12-2 val. p. p., trečiad. uždaryta.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE

7156 South Western Avenue
Pirmad., antr., ketvirt. ir penkt. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6-8 val. vakaro. Trečiad. nuo 11 val. ryto iki 1 val. p. p., šeštad. 11 val. ryto iki 3 val. p. p.

Ofsio tel. RE 7-1168
Rez. tel. 239-2919

Tel. ofsio ir buto OLYMPIC 2-4159

DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

4938 W. 15th Street, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Išlygyną trečiadienį
Šeštadieniais 12 iki 4 popiet.

DR. MARIJA LINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS

2817 West 71st Street
Telef. HE 6006-6-3545
(Ofsio ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

Ofsio tel. PR 8-7773. Rez. PR 8-4733

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS

2858 West 63rd Street
Pirma tik susitarus
Valandos pirmad., ketv. 6-8 val. antr. 2-4 val.

PLATINKITE "DRAUGĄ".

Ofsio HE 4-1818 Rez. PR 6-9801

DR. J. MESKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos

2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Pirm. ir penkt. 2 — 8 p. p.
Antr. ir ketv. 9 — 11 v. r.
ir 4-8 p. p. Šeštad. 9 v. r. iki 12 d.

DR. FRANK PLECKAS
OPTOMETRISTAS

Kalba lietuviškai
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses".
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPEC. VIDAUS LIGOS

Tel. Ofsio PR 6-7800; Namų 925-7697
5159 South Damen Avenue
Valandos tik pagal susitarimą
Trečiadieniais uždaryta

Telef. — 423-2660

DR. E. RINGUS
RENTGENOLOGAS

9760 South Kedzie Avenue
Val. pirmad. antrad. ketvirtad. ir penktad. 8 v. r. iki 9 v. r. Treč. ir šeštad. 8 v. r. iki 3 v. popiet.

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPEDIJOS LIGOS

2745 West 69th Street
Tel. 737-2290; ofsio ir rezidencijos
Pirma ligonius tiksliai susitarus — (By appointment)

DR. LEONAS SEIBUTIS
Inkstų, Pūslės ir Prostato Chirurgija

Ofsias 2454 W. 71st Street
Val. antr. nuo 2-5 popiet, ketvirt. nuo 6-8 vakaro.
Ofsio tel. 776-2880; Rez. 448-5545

DR. ALDONA ŠIMKUS
AKIŲ LIGOS IR CHIRURGIJA

PRITAIKO AKINIUS
15542 So. Cicero, Oak Forest, Ill.
Kabineto tel. 687-2020
Namų tel. 889-1071
Vizitai pagal susitarimą

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofsio tel. REHANCE 5-4410
Rez. GROVELAND 6-0617

Valandos: pirm. ir ketv. nuo 12 val. iki 2 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. vak.; antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 val. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Bendra praktika ir chirurgija
Ofsias 2750 W. 71st Street
Valandos: 2-8 v. v. penktad. 10-12 v. r., 2-8 v. vak. Šeštad. 1-4 v. vakaro. Sekmad. ir trečiad. uždaryta
Rezid. tel. WA 5-3099

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ LIGOS
Ofsio ir rez. 2552 W. 59th St.
Tel. PROSPECT 8-1233

Ofsio val. Pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. r. Šeštad. 2-4 val. popiet ir kitu laiku pagal susitarimą.

Of. Tel. HE 4-2123, Namų GI 8-6195

DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS

2454 West 71st Street
Pirmiausia ligonius tik susitarus
Val. 2-4 p. p. ir 8-8 val. vak. Trečiad. ir šeštad. uždaryta

Tel. PROSPECT 6-9400

DR. ONA VAŠKEVIČIUS
(VASKAS)

GYDYTOJA IR CHIRURGE
6648 South Albany Avenue

Val. pirm., antr., ketv. 6-8 val. vak. penkt. ir šeštad. 2-4 popiet ir kitu laiku pagal susitarimą

Tel. ofsio PR 6-6416, rez. HE 4-5150

DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

3107 West 71st Street
Val. 2 iki 4 v. p. ir 7 iki 8 v. v. Treč. ir šeštad. pagal susitarimą.

Ofsio tel. 767-2141 Namų 636-4850

DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

6449 South Pulaski Road
Val. pirmad., antr., penktad. 1-4 v. r. 6-8 v. v. ketvirt. 6-8 v. vakaro. Šeštadieniais 11-1 val. popiet.

ATEITININKAI FILOSOFAI

(Atkelta iš 1-ojo tomo)

atrodo, kad pagrindinis Dovydaičio mokytojas buvo gerai atrinkta naujausios literatūros skaityba. Jis rūpestingai sekė įvairių šakų atgimstančios krikščioniškosios šviesuomenės žurnalus.

Dovydaičis buvo labai apvalios dvasios žmogus. Jis nebuvo pasi-nešęs kuria nors viena kryptimi tiek, kad užmirštų kitas. Jis bu-vo ne mažesnis gamtos mokslų mėgėjas, negu teologijos. Jis, kar-tu su Kolupaila, organizavo gam-tos mokslų ekskursijas po Lietu-

Prof. Pranas Kuraitis

va. Tačiau ne mažiau jis domė-josi metodais, kaip iširti žmoni-jos pristorę ir jos tikėjimą. Dėl to jis domėjosi W. Schmidto is-torinės etnologijos metodais.

Dovydaičis buvo filosofas tiks-la to žodžio prasme, jei filosofiją suprasti kaip žmogaus pastan-gą suprasti esminius dalykus. Ra-šantis šiuos žodžius prisimena vie-ną paskaitą Vilkaviškio kun. se-minarijos klierikams ir vietinei šviesuomenei, kurioje Dovydaičis kėlė mintį, kaip svarbu yra tei-singai išsiaiškinti pagrindinius da-lykus, kurių tiesioginis išorinis stebėjimas neatidengia.

Pranas Kuraitis

Ilgametis ateitininkų dvasios tėvas prel. Pranas Kuraitis buvo kartu ir vienas žymiausių lietu-vių filosofų. Jis buvo mokyklinis filosofas, t. y. tvarkingai baigęs Liuvono universitete "amžinosios filosofijos" (philosophia perennis) kursą ir ilgai dėstęs įvairius filo-sofinius kursus V. D. universite-te Kaune. Jo dėmesio sritys ėjo nuo pažinimo mokslo per doros filosofiją iki religijos filosofijos. Visur jis buvo pozityviai kritiš-kas, t. y. norįs suprasti, bet saugo-jasis būti apgaunamas.

Daugiausiai dėmesio jis kreipė į tai, kad būtų tikras, jog tai, ką jis pažįsta, yra realu. Tiesą, jis su-tiko, kad filosofinė mintis yra spontaniška ir ne iš įrodymų at-siranda, kad ji yra sutinkama ir poetiniuose kūriniuose dažniau, negu filosofai sistemikai sugeba tai pastebėti; tačiau jo pagrindi-nis rūpestis visada pasiliko, kad jo pažinimas atitiktų būties rea-lybę. Tik dėl to jis daug dėme-sio kreipė į tradicinius tiesos pa-tikrinimo būdus įrodinėjimo ke-liu.

Kritiškai Kuraitis priėjo ir prie Dievo pažinimo. Jaunystėje šis klausimas jam buvo ne vien teo-rinis klausimas. Beplintas mark-sizmas reiškėsi jo draugų tarpe. (plg. Pijaus Grigaičio straipsnį apie Kuraitį, jam mirus, "Nau-jienose" 1965 m. sausio 4-7 d.) Kas Kuraitį įtikino Dievo buvi-mu? Kalbėdamas savo studen-tams jis yra pasipaskojęs, kad lemtingas reikšmės šiame klau-sime jam turėjo viena metodinė tiesa. Jam kažkaip paaiškėjo, kad Dievo neigėjams, t. y. teistinės pa-saulėžiūros kritikai, nėra reika-

lo suteikti aukštesnio privilegijuo-to statuso, negu jo teigėjams. Ir jie turi protingai pateisinti, jei ne pagrįsti, savo galvosena, kaip ir Dievo teigėjai. Tai yra metodinis reikalavimas, nes vien neigiamas priėjimas prie problemos, būtent kritikuojant Dievo buvimą, visos problemos neapima. Šis metodi-nis principas buvo šviesa, kuri pastatė Kuraitį tvirtai samoningai tikinčio žmogaus kelyje.

Doros moksloose Kuraitis ne-buvo įstatyminės moralės ab-soliutumo šalininkas. Jis gerai su-prato problemas, kurios atsitinka praktiškame gyvenime, kai, žmo-gui, žiūrint grynai doriniu požiū-riu, atrodo, reiktų pasielgti vie-naip, tačiau žiūrint įstatymo po-žiūriu, reiktų palaikyti priešingą pusę. Kuraitis mokydavo, kad, kai iškyla konfliktas tarp teisės nuostato ir dorinio reikalavimo, sprendžiant šitai susipainiojusią problemą, reikia laikyti, kad do-rinis nuostatas yra aukštesnis už vien teisinį nuostatą. Kalbėda-mas apie pagrindinį krikščioniš-kosios dorovės principą, būtent meilę, Kuraitis mėgdavo įrodinė-ti, kad šis principas nėra toks nau-jas, kaip iš kai kurių modernių knygų atrodo. Tomo Akviniečio jis buvo lygiai taip pristatomas, tik vėliau jis buvo pamirštas.

Religijos moksloose Kuraitis buvo greičiau filosofas, negu teo-logas tradicine prasme. Kuraičio religijos filosofijos kursas buvo la-bai platus. Jis jį įimdavo relig-jų istoriją, religijų pristorę, re-

Prof. Stasys Salkauskis

ligijos prichologiją ir religijos so-ciologiją. Ir čia jis buvo ištikimas savo norui pažinti objektą pla-čiai ir giliai. Tuo remdamasis, jis buvo įsitikinęs, kad religija yra visuotinis žmonijos reiškinys ir kad ji yra ne vien jausmas, bet ir tam tikras pažinimas.

Stasys Salkauskis

Salkauskio filosofija yra rytie-tiško dvasingumo ir vakarietiško sistemingumo junginys. Sunku

Kazys Varnelis Tapyba (Nuotr. Jono Dovydeno)

būtų pasakyti, kuo Salkauskis yra labiau: ar Solovjovo pasaulio dvasios ar vakarietiško kūrybin-gumo atstovas. Plati sintezė yra reikšmingasis bruožas Salkauskio filosofijoje. Net Lietuvių tautos uždavinį jis matė ne kur kitur, kaip Rytų ir Vakarų dvasios deri-nime. Salkauskis 1921 m. rašė: "St. Kutrzebos posakiu: ant lie-tuvių tautos teritorijos įvyko vie-na didžiausių kovų, kurias yra ko-vojusios Rytų ir Vakarų dvasios" (Romuva, nr. 38 psl.). Tačiau dabar šiai problemai spręsti Šal-kauskiui piršosi derinantis vaiz-das: "Kultūrinę lietuvių kūrybo-jė esama jau nemaža pažymių, ku-rie duoda numatyti, kad ir ben-druose rėmuose, didelę sintezę, turėsiančią sujungti sutartinę Rytų ir Vakarų civilizacijos pir-maprades" (Ten pat 41 psl.). Tačiau ateitininkija, kuri, apskri-tai imant, gerai pasisavino savo fe-deracijos vado daugelį idėjų, šios tiesos nesuprato.

Salkauskis buvo geriau supran-tamas, kaip kultūros filosofas. Kultūra yra žodis, labai būdingas Salkauskio mąstysenai. Tais pa-čiais metais savo svajotam romu-viečių klubui Salkauskis rašė: "Joks kultūrinis žmogaus dvasios laimėjimas, nežiūrint į tai, kada ir kam jis yra apsišėjęs, nepri-valo būti romuviečiams svetimas" (Ten pat 16 psl.). Dėl to, net apie kūno lavinimą kalbėdamas, Salkauskis tai vadina kultūra. Daug jis mastė apie lietuvių tau-tinę kultūrą, norėdamas suvoki-ti tą misle, kurią filosofui užmena jos istorija, nes lietuvių tauta "niekada nėra buvusi tuo, kuo galėjo būti" (31 psl.).

Visose savo studijose Salkaus-kis yra iki kraštutinumo sistemi-ninkas, bet kartu ir giliai įžval-gios dvasios žmogus. Salkauskio dvasingumas, jo paties manymu, prasimušė pro jo sistemingumą tik paskutiniame jo darbe: Gy-

viosios dvasios sąjūdis. Čia jis pa-skelbė labai gyvastingą krikščio-niško gyvenimo sampratą. Gaila, kad užėję karai neleido šiam vei-kalui susilaukti platesnio vi-suomeninio atgarsio. Jeigu jis bū-tų dabar perspausdintas, mes vi-si pamatytume, kaip labai jis y-ra giminingas II Vatikano susi-rinkimo nuotakoms.

Salkauskio sugebėjimas derinti kone gaivališką dvasingumą su kone dekartišku visų dalykų siste-miniu formulavimu, padaro jį vienu iš didžiųjų sintetinio mas-tymo atstovų. Ši sintezė pas jį iš-virsta meniu. "Tai, kas gamtos sri-tyje pasireiškia gaivalingos kūry-bos pavidalu, tas kultūros sri-tyje įgauna dailiojo meno lytį" (Ten pat 17 psl.).

Kiek organiška, kaip gili ar, ge-riau sakant, kiek patvari yra ši

Prof. Antanas Maceina

Salkauskio sintezė, ir ar ji nėra paprastas skirtingų dalykų sudėji-mas, tai yra tolimesnių studijų klausimas. Tačiau viena yra tik-ra, kad pačiam Salkauskiui tai yra tikrai organiška sintezė.

Antanas Maceina
Maceinos filosofinių genijų ap-tikimas (Nukelta iš 4 pusl.)

SUSIPAŽINKIME SU EDGAR LEE MASTERS

Edgar Lee Masters, vienas iš žymiųjų Ame-rikos poetų, nuo kurio mirties šiais metais sueina lygiai 20 metų, buvo gimęs 1868 m. rugpjūčio 23 d. mažame Carnette miestelyje, Kansas valstijoje. Užaugęs Illinois valstijos vaizdingoj aplinkoj. Tei-sininko tėvo paskatintas, studijavo teisę Knox ir Galesburgo kolegijose ir advokato profesiją ver-tėsi Chicagoje. Vėliau beveik visą laiką pašventė literatūros kūrybai, parašydamas ir išleidamas apie 50 poezijos, filosofinės prozos ir biografinių kūrinių.

Pradžioje rašė labiau tradicinius klasiškinės formos eilėraščius, vėliau, susidūręs su laisvo ei-lavimo poezijos pradainiais, pats pamėgo tą for-mą. bendradarbiavo jų poezijos žurnale "Poetry" ir parašė daugybę nuostabių grožio kūrinių. 1915 metais jo išleistas poezijos rinkinys "Spoon River Anthology" tapo Amerikos literatūrine sensacija.

iškelusia Amerikos poeziją į naujas literatūros aukštumas ir vėliau turėjusią nemažos reikšmės Amerikos literatūros vystymosi procesui.

Kiti žymesni Edgar Lee Masters kūriniai: "Domesday Book", "The Fate of the Jury", "Songs and Satires", "Starved Rock", poeto "Va-chel Lindsay" biografija, "Illinois Poems", "Along the Illinois", "Mitch Miller", "Across Spoon Ri-ver", kontroversinė knyga "Lincoln — the Man", (kuria jis norėjo sugriauti Lincolno mitą) ir dau-daugelis kitų.

Likimas tačiau nebuvo jam dėkingas: 1943 metais draugai jį rado vargingai gyvenantį viena-me New Yorko viešbutyje, ir rašytojų draugijos dėka išrūpinta jam nedidelė pagalba. Poetas mirė 1950 metais kovo 5 d. Philadelphiaje. Šiais metais jo pagerbimui buvo išleistas Jungtinių Amerikos Valstybių pašto ženklas su poeto atvaizdu.

Jonas Kriščiūnas

EDGAR LEE MASTERS

TYLA

Man pažįstama tyla žvaigždžių ir jūros,
Ir tyla miesto, kai įsai ilsis,
Ir tyla vyro ir merginos,
Ir tyla, kuriai tik muzika viena suranda žodį.
Ir tyla miškų, prieš pavasario vėjų dvelkimą,
Ir tyla sergančių, kai akys jų klajoja kambary —
Ir aš klausiu visiskai rimtai: kam reikalinga kalba?
Laikų žvėris sumauroja tiek kartų.
Kai mirtis pasiima jo vaiką,
O mes behals'ais liekam prieš tikrovę,
Nes mes negalime prabilti.

Smalsus berniukas klausia seno kareivio,
Sėdinčio priekyje krautuvės:
Kaip praradai savo koją?
Ir seną kareivį užklumpa tyla.
Ar tik jo mintys nuskranda šalin,
Nes jis negali sukaupt jų prie Gettysburgo.
Ir kai jos grįžta — jis sako juokaudamas:
Meška ją nukando.
Ir vaikas nustemba. Tuo tarpu senas kareivis
Pamato iš naujo, nors silpnai ir miglotai,
Liepsnojamą ginklų, griaudimą patrankų,
Klyksmus užmuštųjų
Ir begulintį ant žemės save!
Ligoninės chirurgus, peilius
Ir ilgas dienas lovoj...
Bet jei galėtų jis tai apsaakyti —
Jis būtų menininkas,
Bet jei jis būtų menininkas,
Jo žaidzos būtų gilesnės,
Ir jas atvaizduot jisai negalėtų.

Yra tyla didžios neapykantos
Ir tyla didžiulės meilės,
Ir tyla gili sielos ramybės,
Ir tyla apkartintos draugystės.
Yra tyla dvasinių lūžių,
Kada jūs s'ela, iškankinta be galo,
Regi vizijas, nepasakytinas
Aukštesnės būties pasaulį.
Ir yra tyla dievų,
Kurie supranta vienas kitą be kalbos.
Ir tyla pralaimėjimo,
Ir tyla nubautų neteisėgalių,
Ir tyla mirštančio, kurio ranka
Staiga griebia jūsų.
Yra tyla tarp tėvo ir sūnaus,
Kai tėvas negali išsiaiškinti savo gyvenimo.
Nors jis dėl to ir nesuprastas lieka.

Yra tyla, atsirandanti tarp vyro ir žmonos,
Ir yra tyla tarp tų, kuriems kas nors nepavyko,
Ir didžiulė tyla, dengianti sužlugdytas tautas
Ir jų nugalėtus vadus...
Taip pat yra tyla Lincolno,
Galvojančio apie varganą savo jaunystę,
Ir tyla Napoleono
Po Waterloo mušio,
Ir tyla Jeanne d'Arc,
Vidury liepsnų skanti:
Palaimintas Jėzus —
Dvira žodžiais išreikšdama
Visą liūdesį ir visą viltį.
Yra taip pat tyla ir amžiaus,
Per daug jau pilno išminties,
Kad liežuviu galėtų išsakyti žodžiais,
Suprantamais, kurie gyvenimo ilgesnio
Dar neišgyveno.

Ir dar yra tyla mirties.
Jei mes, dar gyvenę, negalime kalbėti
Apie rimtus patyrimus.
Kodėl nieko apie mirtį?
Jų tyla bus išsiskaita,
Kai mes sutiksime juos.

"Silence" from "Song and Satires"
by Edgar Lee Masters, published by
Macmillan Co. Translated by per-mission of Mrs. Lee Masters.

Išvertė Jonas Kriščiūnas
Detroitas, 1969 m.

PASAULIAI

Aš žinojau, gal ir mačiau, visus pasaulius šio
pasaulio,
Ir kai kuriuos pasaulius iš pasaulio, kurs ateis.
Ir aš aščiau jums, kad kiekvienas jų gyvena sau
pačiam

Ir yra pažįstamas tik sau pačiam,
Nors jis ir sukas šiam pasauly tarp kitų.

Aš buvau ligoninėj pasidavęs minčiai, kad reiks
mirt —

Ir tai yra jau vienas iš pasaulių...
Aš buvau visai pamėgęs
Ir jie perkėlė mane į mirštančią palatą —
Ir tai jau yra vienas iš pasaulių...
Jie atskyrė mus su uždangom,
Kad negalėtume matyti viens kito mirštant,
Bet jie nerado būdo, kaip reik atskirti nuo
vienas kito

Mūs šauksmus ir mūs maldas.
Šalia manęs buvo mažutė moterėlė, kurią vadino
"sviesto sviedinėliu",

Nes buvo ji pageltusi nuo vėžio
Ir mirtinai supiaustyta hirurgu.
Ji šaukė visą naktį ir mirė auštant,
Tuo pat metu, kai aš pasijaučiau geriau.

Yra pasaulis daktarų praktikantų,
Besimelikiujančių su gailėstingom seserim,
Ir pasaulis hirurgų, skubančių pietauti.
Ir pasaulis pagarbos mokytiems —
Ir pasaulis jų vaikų mokykloj ir žaisme,
Nežinančių, ką reiškia būt mokyti ir pažįstamu
visu,

Edgar Lee Masters

Ir būt vaikais tokių žmonių...
Ir dar yra pasaulis policininko,
Vaikščiojančio aplink ligoninę nakties metu;
Ir pasaulis taksi soferių,
Kurie ligoninės niekad nemato, kai jie pro šalį
skuba;

Ir pasaulis vyro ir merginos taksyje,
Besibučiuojančių, kol laukia sustojimo vietos.
Ir dar yra pasaulis traukinio tarnautojų,
Kurių tik mažuma ligoninėn patenka.
Ir pasaulis keleivių, laimingų ar smalsių —
Išvykstančių ar atkeliaujančių.
Ir ši diena man pačiam buvo
Pasaulis pradedančio sveikti,
Su jo prasme ir laime,
Nesuprantama sveikų pasauliui.
Ir mano akys atsivėrė į kitus pasaulius
Per skausmą, išgyventą mirštančių palatoj...
Aš pamačiau tada, kad dar yra pasaulis ir
prekijo,

Ir pasaulis teisėjo,
Ir pasaulis įstatymų leidėjo ar prezidento.
Ir pasaulis turtingo žmogaus
Ir pasaulis vargšo.
Ir pasaulis žmogaus nugalėto
Ir pasaulis nugalėtojo.
Ir pasaulis valdančios tautos
Ir pasaulis valdomų žmonių.
Ir pasaulis tarno ar darbininko
Ir pasaulis pono ar šeimininko.
Ir pasaulis aistros
Ir pasaulis meilės.
Ir pasaulis paveldo
Ir pasaulis neapykantos.
Ir pasaulis kovos,
Ir pasaulis nutęstųjų —
Ir tų — pasmerktų mirti.
Ir pasaulis karo ir karų,
Ir pasaulis jaunų
Ir pasaulis senų.
Ir pasaulis netilstančių troškimų
Ir pasaulis mirusių troškimų.
Ir pasaulis tų, kurie dar mato Dievą
Ir pasaulis tų, kurie Jo nemato.
Ir pasaulis tikinčių ir viltį turinčių
Ir pasaulis abejotojų ar visai bevilčių.
Ir pasaulis amžinai vienisių
Ir pasaulis tų, kurie vienšiumą bando palengvinti
Beprasmiška veikla,
Ir pasaulis tų, kurie tiesos vis ieško ir neranda,
Ir pasaulis tų, kurie grožio ieško nepalaužta.
Ir pasaulis tų, kuriems pasaulis yra harmoningas
skambesys,
Ir pasaulis tų, kuriems pasaulis yra tik atomai
ar žvaigždės.
Ir pasaulis tų, kuriems pasaulis yra tik mašina,
Ir pasaulis tų, kuriems pasaulis yra gyvenimas.
Ir pasaulis tų, kuriems pasaulis yra tik begalinė
masė,

Kurią galima supiaustyti į dalis kaip nori.
Ir pasaulis tų, kuriems pasaulis yra tik chaosas,
Ir pasaulis tų, kuriems pasaulis yra prisiminimas.
Ir pasaulis tų, kuriems pasaulis yra tik vienas
gailcsys.

Ir pasaulis tų, — įpainiotų į neapsakomas
baisenybes,
Kiekvieną minutę graužiančius minčių, kurios
nemiršta.

Ir pasaulis tų, kuriuos sutinka ir paliečia
Misterija užsisklendžiančių ir troškių horizontų
Ir gresmingos Begalybės,
Kurie, tačiau, stovėdami aukštumose, kaip
sargybiniai,

Saugo savo gyvybės Termopilus,
Sutraukę antakius, karingai įtempe mintis, net
iki tos valandos,
Kol mirtis neužklumpa jų netikėtai iš lygumų,
lyg persai...

Ir aš pamačiau, kad kiekviena siela yra pasaulis
sau pačiam,
Grojās savaip skambančią muziką naktį ir dieną,
Ir turįs tikriausią pasaulį pats savyje,
Ir nežinąs nieko apie kitus pasaulius.

Ir kokie pasauliai už mūsų pasaulio,
Ar jie pažįsta mūsų?
Visi pasauliai šio pasaulio ir visi kiti pasauliai —
Tėra tik tai Dievo minties pasauliai,
Apie kuriuos, gal būt, nežino net Jis Pats,
Kol nepradeda galvoti apie juos.

"Worlds" from "Selected Poems"
by Edgar Lee Masters, published by
The Macmillan Co. Translated by
permission of Mrs. Edgar Lee Mas-ters.
Išvertė Jonas Kriščiūnas
Detroitas, 1970 m.

Ateitininkai filosofai

(Atkelta iš 3 pusl.)

tarti nėra lengva. Jis yra labai šakotas, ir tos šakos yra skirtingo pobūdžio. Mąstymą apie jį galima pradėti nuo to, kad jis yra labai kūrybingas. Jis paėmė kokią tiesą ar faktą ir tuoj pat iš jo rankų išseina apie tai sukurtas ištisas rūšys. Maceina nemėgsta analizuoti, t. y. domėtis atskirais faktais, kaip sudedamosios sistemos dalimis ir vargti su jų derinimu. Jam atskiri faktai, kaip sudedamosios dalys, plaukia iš pačios sisteminės viršūnės organiškumu būdu. Dėl to jis yra konsekvencijų filosofas. Šis jo dvasios pobūdis bus priežastis to fakto, kad jo knygos yra lengvai skaitomos ir dėl to jo mokslas turi didelę įtaką ateitininkijos tarpe ir šalia jos.

Sritys, kuriomis Maceina domisi, yra daugiausia teologinio, dorinio ir literatūrinio pobūdžio. Gamtos pasaulis jo ne domina. Kur baigiasi žmogus ir Dievas, kaip asmeninė būtybė, ten baigiasi Maceinos domėjimosi laukas.

Maceinos galvojimas eina iš aukšto žemyn. Tai liudija šie jo "Niekybės paslaptys" sakiniai: "Tiesos plotis apima tad ir žodį, ir mintį, ir daiktą, ir daikto primavaizdį. Kiekvienas aukštesnis laiptas čia yra matas žemesniajam: mintis žodžiui, daiktas minčiai, pirmavaizdis daiktui." Nors daiktas yra vadovas Maceinos minčiai, tačiau jis būti išmatuotas kuo nors aukštesniu už jį. Tuo daikto matu "yra dieviškasis jo pirmavaizdis, pagal kurį jis buvo sukurta" (105 psl.). Stebint, kaip Maceina daikto pirmavaizdį pažinimo reikalui stato pirmiau už daikto realybę, tenka jį laikyti idealistinės filosofijos atstovu mūsų visuomenėje.

Tai dar labiau paaiškėja, kai Maceina kalba apie melą. Melas jam galų gale yra faktiškumo įamžinimas ir dieviškumo paneigimas. "Kam faktas yra aukščiausia norma bei matas, tam Dievo nėra" (ten pat 106 psl.). Toks faktiškasis žmogus Dievą atmeta "žymiai giliau, negu bet koks teorinis ateistas." Tam yra melas pačia būtimi (106 psl.). Iš šių pasisakymų mes matome, kad faktiškumas, melas ir bedievybė Maceinai yra to paties galo reiškiniai. Tada darosi suprantamesnė prieštara jo pažiūra, kodėl dieviškasis pirmavaizdis pažinimo reikalui yra realnesnis už kasdienybę.

Būdamas ištikimas savo polinkiui statyti ant pasirinktos tiesos pagrindo, Maceina nesirūpi per daug savo statinių suvesti bendron sistemon. Kiekviena tezė, prie kurios Maceinos protas sustoja, atidengia jam tiek daug paslaptių, kad kiti dalykai jam lyg ir išnyksta iš akiračio. Kai Maceina kalba apie Kristų, jis jį supranta puikiai; kai jis kalba apie antikristą, jis jį supranta taip pat labai giliai. Kai Maceina kalba apie pasauliečio teises Bažnyčioje, jis jas supranta labai plačiai, kai jis kalba apie mokomąją Bažnyčios galią, jis, atrodo, nedaug palieka vietos pasauliečiui. Kai jis kalba apie politiką, jis ją stengiasi suvokti be jokių iš šalies ateinančių įtakų. Nėra abejonės, kad Maceina yra vienas iš tų, kurie mūsų tarpe giliausiai supranta krikščionybę. Tačiau, kai jis pradeda kalbėti apie marksizmą, jis jį pratešia net toliau, negu marksizmo kūrėjai buvo pramate.

Ar tai yra prieštara? — Nėbūtinai. Tai yra gal būt tik labai geros įžvalgos padariniai. Maceina tiek daug pamato savo studijuojamoje tiesose, kad jį visų sisteminimas pasilieka anapus jo dėmesio lauko. O pagaliau tas sisteminimas yra toks uždavinys, kuris bus uždavinio tol, kol mąstantis žmogus gyvens.

Juozas Girmius

Juozo Girmiaus filosofinis mas-

tymas eina savitu keliu. Girmius nėra tokio pobūdžio, kad jį suviliotų kokia sistema, jo paties ar kito. Priešingai, jis yra labai jautrus atskiram atvejui, konkrečiai, net labai nepatogiai, būklei. Ją jis ne tik jautriai išgyvena, bet ir paėmė savo mąstymo išeities tašku. Dėl to jis domisi žmogumi be Dievo ir gilinasi į šią problemą visoje galimoje literatūroje. Dėl tos pačios priežasties jis gilinasi ir į tautines išeivijos problemas, bandydamas rasti šiam, tokiam ne filosofiskam klausimui, kiek galint gilesnį supratimą ir teisingesnį sprendimą.

Girmiaus aktualybės filosofiją gerai pailiustruoja jo požiūris į laiką ir amžinybę. Į amžinybę jis eina per laikinybę. Jam laikas yra duotas ne tam, kad jo būtų išsižadama (Žmogus be Dievo, 280 psl.). Tačiau iš kitos pusės jis randa kad laikinybė, šis ar kitas gyvenimo momentas, iš viso yra galimas tik dėl to, kad yra amžinybė. Dėl to kiekvienoje aktualybėje, net tokioje, kurioje labai ryškų įvairių būties nepritekliai, Girmius yra pasirengęs regėti daugiau negu vien atsiktiny-

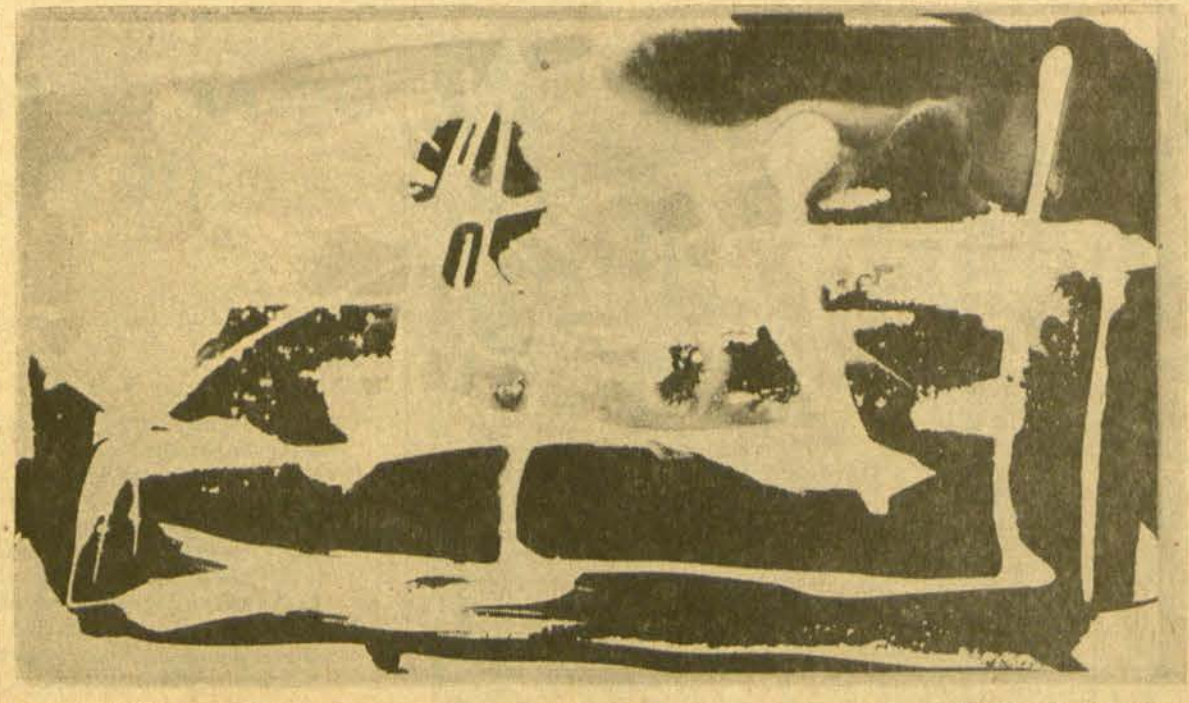
Dr. Juozas Girmius
(Nuotr. K. Ambrozaičio)

be. Kiekviena laikinybė jam yra iš naujo atgimstanti amžinybė, nors ribotuose matavimuose. Girmius iš tikrųjų yra aktualios konkretybės filosofas. Jam tinka jo paties žodžiai, sakomi apie žmogų be iliuzijų: (ten pat 382 psl.). Įdomu, kokia yra ta blaivuma, kurią beiluzinis žmogus gali atrasti savo konkrečioje, pilnoje trūkumų egzistencijoje?

Ta blaivuma Girmiuvi yra prasmė. Atgimimą Girmius atmeta dėl to, kad jis yra beprasmiškas. Jeigu mes norėtume klausyti, kuo vardu yra Girmiaus Dievas, reiktų, be rodo, atsakyti, kad jo vardas yra "Prasmė". Bet ką reiškia ši Prasmė? — Tai nėra lengva atsakyti. Ji stovi kažkur anapus fatalizmo, anapus pigaus laimės ieškojimo, anapus iliuzijų. Tačiau ji Girmiuvi yra labai reali. "Ar rasdamas už ką mirti, žmogus be Dievo pačiu šiuo aktu neįrodo randas ir prasmę?" (ten pat, 523 psl.).

Kai Girmius toliau ieško savo Prasmes turinio. Jis neišsiverčia be dviejų "senoviskų" sąvokų: be idėjos ir be tikslo. "Tikslą žmogui žiūbia tik idėjos, uždegdamos ryžtimi imtis savo gyvenimo įprasminimo ne daiktų kaupimu, o paties žmogaus dvasinių galių realizavimu" (t. p. 502-503 psl.).

Tačiau tai nereiškia, kad žmogus yra savo paties prasmė. "Be Dievo nėra nieko tikrai nelygstamo: kai viso matu išskyla pats žmogus, visa sureliatyvėja tik istorinėmis apraiškomis" (t. p. 381-382 psl.). Asmeninis Dievas Girmiuvi ateina kaip tam tikra būtinybė, kaip neišvengiamybė, be kurios nėra įmanoma suvokti būtinybę, kaip neišvengiamybė, be kurios nėra įmanoma suvokti žmogiškoji realybė. Prie Dievo žmogus jį prieina ne pozityvių įrodymų keliu, bet negalėjimo paneigti keliu. Šia prasme Girmius, atrodo, pasijunta panašioje situacijoje, kaip Camus

Jonas Kelečius

Iš parodos ALT sąjungos namuose, Bostone

Juoda - balta etiudus

PIEŠINYS IR EKRANAS

Robbe - Grillet "Labirinte"

PETRAS MELNIKAS

Kad visi menai, kaip tapyba, literatūra, muzika, žengia kartu, vienas kitą papildydami, vienas kitą įtaigodami, net vienas kitą stengdamiesi pralengti, aišku. Iš menų istorijos. Klasikinė tapyba, raštas, muzika — telpa klasikos rėmuose. Romantika, realizmas ir surrealizmas — kiekvienas iš jų — savo rėmuose talpina bet kokią to laiko meninę priemonę. Molis, smuikas, spalva, žodis, formuodamiesi pagal srovę, pasaulėžiūrą ar mados ritmą, vienas kitą ta "mada" papildoma, vienas kitą praturtina, bet kartais visa taip "susikryžiuoja", kad nauja srovė — nauja tendencija net sulaužė sunkiai pasiduoančias formas, kurios dažnai atrodo, lyg jos to srovinio lietaus neturėtų būti per daug drėkinamos.

Viena iš tokių kietesnių, "ne-liestinių" formų, atrodo, būtų romanas. Susiformavęs gal nedėkingais ir jam per griežtais realizmo laikais ir dėlto ne per daug pasikeitęs sekančiais neoromantikos, surrealizmo ir kitų srovių įtakoj. Šiandien tačiau romanas drąsniųjų novatorių yra mėginamas įtaigoti naujų meno pro-žektoriai — abstraktus paveikslas ir ekrano — šviesomis.

Vienas iš jų yra prancūzas Robbe - Grillet, 1953 m. parašęs "Les Gommès", 1955 m. laimėjęs "Prix de Critiques" už savo romaną "Le Voyeur", 1957 m. parašęs "La Jalousie", 1950 m. išleido "Dans le Labyrinthe", kuriame dominuoja vieno kambario smulkmeniškas aprašymas (kambario kuriame herojus romano gale... miršta) ir vienas

atvaizduotas tėvas jėzuitas Panoloux, kuris sako: "Mano broliai, atėjo momentas, kai reikia arba viską tikėti, arba viską paneigti: kas tačiau iš jūsų drįstų viską paneigti?" (t. p. 471 psl.). Aiški negalimybė paneigti visą žmogaus prigimtį priverčia Girmiuvi tikėti Dievu. Konkretus žmogus, net tuo būdu, kaip jis elgiasi tra-giškoje savo situacijoje, Girmiuvi liudija Dievą. "Nors ir paniręs kaltės tamson, jis liudija save kaip žmogų pačiu savo nepasitenkinančiu nerimu" (t. p. 391 psl.). Ir šis nerimas, atrodo, daugiau negu kas kitas igalina Girmiuvi kalbėti apie transcendentinį Dievą.

Pabaigos žodis

Tokie yra šio šešiasdešimt metų laikotarpio ateitininkai filosofai. Kaip matome, jie yra labai skirtingi. Be abejo, jie turi tarp savęs bendrą pagrindą, kurį tačiau aptarti nėra lengva. Atrodo, kad tuo bendru pagrindu jiems pirmoje eilėje yra būties optimizmas. Jie savo mąstymą pradeda ne nuo visko paneigimo, jiems

anai apie dėžutę, luošą senį, kliedi... mato save, kaip jį sužeista įnešę į šitą kambarį, ir... miršta. Epiloge daktaras, kuris jį gydė, atidaro dėžutę ir randa joje sužadėtinės laiškus vienam kareiviui į pafronte. Vėl, kaip ekrane, pakartojamas jau mirusio kareivio klaidžiojimas mieste, jis kavinėje, koridoriuose... (pradeda lyti...) vėl piešiamas kambarys, kur jis mirė, vėl koridorių, durų angą... ir miestas...

Turinys atrodo, kaip ištęsta novelė. Bet gal čia kitaip ir negalėtų būti. Viskas slenka iš lėto. Vaizdai, smulkmeniški daiktai, net dulkių nuosėdų brėžiniai ant baldų, sienų ir lubų plyšių detalės, kareivio žingsniai ant sniego, gatvės lempos, namų fasadai, kareivinių lovų, kavinės vidus ir žmonių išraiškos ir išsidėstymas joje atrodo kaip scenos aprašymai dekoratoriui ar filmų direktoriui. Robbe Grillet čia tikras grafikas, jis piešia, rodo skaitytui tikslu, vos ne matematišką (pvz. vartoja tikslus nuotolio išmatavimus) vaizdą, kuriame iš lėto juda jo kareivis.

Lėtumas ir kareivio nepasitikėjimas žmonėmis įveda lauktinumą, misteriją, nykumą, kurie su ten duodama maža intriga meniškai liejasi. Kontrastą įnešąs elementas yra ekraninis vaizdų traktavimas. Kambarys, kareivis lauke ir kavinė yra rodomi labai dažnai (gal per dažnai). Šių dienų madingoji abstrakti tapyba turi nemažą bendrą su modernia muzika. Bet, kai abstraktus piešinys yra jungiamas korne su ekrano technika romane, gaunasi visai nauja jo struktūra, ir, kaip moderniam paveiksle, savotiškas absoliutinis menas. Verta, atrodo, ir mums bent prabėgom susipažinti ir žinoti "ką" ir "kaip" kiti šioje srityje daro.

Pusiau klidėdamas, jis įeina į kavinę; išėjęs, sutinka kažkokį žmogų (su lietsargiu), klausia jo kelio, gatvės... susimaišo, pradeda jo bijoti, atsisveikina ir galvoja — paskui mėgina: gal geriau tą dėžutę išmesti į kanalizaciją? Berniukas jį seka ir klausia: kodėl? Tik staiga vokiečių motociklo išgaudinti, jie abu slepiasi durų angoje. Vokiečiai pastebi, vėjas, šauda, sužeidžia, ir jis praranda samonę...

Kareivis vėl kliedi, jam kaip ekrane, praslens visi minėti vaizdai. Papubės mato jį slaugančią moterį ir kambarį. Jis kalba

Naujas Lietuvių katalikų mokslo akademijos leidinys

Lietuvių katalikų mokslo akademija, po antrojo pasaulinio karo atgaivinta ir veikianti laisvame pasaulyje, su centru Romoje, ištikimai tesia savo senąją tradiciją, kas treji metai šaukdama Akademijos narių suvažiavimus. Šeštasis Lietuvių katalikų mokslo akademijos suvažiavimas įvyko 1964 metais rugsėjo 4-7 dienomis New Yorke, Fordhama universitete. Suvažiavimo darbų programoje buvo skaityta daug įvairių svarbių pranešimų ir paskaitų. Pilnatis posėdžiuiose paskaitas skaitė dr. Juozas Navickas tema "Vertybių prasmė materializmo akivaizdoje" ir Simas Sužiedėlis tema: "Lietuvių tautos kova dėl raidės". Be to suvažiavimo metu įvyko atskirų mokslo sekcijų posėdžiai, kuriuose buvo skaityta daugiau negu 20 specialių paskaitų. Šalia filosofijos, teisės, istorijos, medicinos, politinių ir socialinių, pedagogikos ir psichologijos bei tikslųjų gamtos mokslų ir literatūros sričių paskaitų Lietuvos tikintiesiems didesnės svarbos turi Teologijos sekcijoje skaitytos paskaitos. Pirmąją paskaitą tema "Psichoanalizė katalikiškosios doktrinos šviesoje" skaitė jau miręs Europos Lietuvių vyskupas dr. Pr. Brazys. Kunigas dr. Valdemaras Cukuras kalbėjo tema "Konkrečios gyvenimo tikrovės teologija" ir Lietuvių katalikų mokslo Akademijos pirmininkas, Grigaliaus universiteto Romoje profesorius kun. dr. Antanas Liulima, tema "Gyvosios dvasios uždaviniai materializmo akivaizdoje". Visos šios paskaitos, atitinkamai parengtos ir patikslintos, dabar išleistos atskiru stambiu veikalų "Lietuvių katalikų mokslo akademijos VI-jo Suvažiavimo Darbai". Leidinį redagavo ir spaudai parengė Lietuvių katalikų mokslo akademijos pirmininkas prof. Antanas Liulima, korektūros darbus prižiūrėjo kun. Vladas Delininkaitis, gi išsamų vardiną sudarė kun. Rapolas Krauskas. Kiekvienos paskaitos pradžioje duodama paskaitos turinio santrauka anglų, prancūzų ar vokiečių kalbomis, kas įgalina ir svetimtąučius mokslininkus orientuotis Lietuvių katalikų mokslo akademijos paskelbtų mokslinių darbų srityje. Šiuo metu VI-sis "Lietuvių katalikų mokslo akademijos Suvažiavimo Darbai" (Nukelta į 5 pusl.)

G E L Ė S
Vestuvėms, banketams, laidotuviams ir kitokioms progoms
GUZASKŲ
Beverly Hills Gėlynė
3443 W. 63rd Street, Chicago, Illinois
Tel. PR 8-0833 — PR 8-0834

1970 Chrysler Newport

Kaina nuo \$2,995.00
NEWPORT — 300 — NEW YORKER

Newport 2-dr. Hardtop

BALZEKAS MOTOR SALES, INC.
4030 Archer Ave. — Phone VI 7-1515

FRANK'S TV and RADIO, INC.

3240 SO. HALSTED STREET
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS, RADIO, STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS
SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAIChicago Savings
and Loan AssociationNEW
RATES

Sąskaitos apdraustos iki \$20,000.

6% PER ANNUM
OF \$5000.00 OR MORE
ON CERTIFICATES
2 Year Maturity5 3/4% PER ANNUM
ON CERTIFICATES
OF \$1000.00
One Year Maturity5 1/4% PER ANNUM
ON CERTIFICATES
OF \$1000.00 OR MORE
6 Month Maturity5 1/4% PER ANNUM
ON 90 DAY NOTICE
PASSBOOK ACCOUNTS
\$100.00 Minimum5% PER ANNUM
ON ALL PASSBOOK
ACCOUNTS

DIVIDENDS COMPOUNDED DAILY. PAID QUARTERLY.

Chicago Savings & Loan Assn.

JOHN PAKEL, Sr. Chairman of the Board

6245 SO. WESTERN AVE.

TEL. GR 6-7575

HOURS: Mon. 12 P.M. to 8 P.M. Tues. 9 to 4. Thurs. and Friday 9 to 8. Sat 9 to 12:30

Nauja didaktinė Anatolijaus Kairio drama

PRANAS VISVYDAS

Anatolijus Kairys, **PALIKIMAS**. Vieno veiksmo, trijų paveikslų drama. Išleido "Laiskai Lietuviams", 1969 m. Iliustravo dail. Zita So-deikienė. Kaina \$2.50. Gaunama ir "Drauge".

Šių laikų keturkampė problema (tėvai ir vaikai, gerbūvis ir dvasinis nuosmūkis) lietuvių tarpe įgyja dar vieną aštrų kampą — nutautėjimą. Mažai tautai nutautėjimas yra gėla, todėl nereikia stebėtis, jei dėl to jaudinasi laikraščių redaktoriai, visuomeninkai, rašytojai ir patriotiškai nusiteikę dramaturgai.

Anatolijus Kairys "Palikime" mėgina simboliškai parodyti, kas atsitinka, kai tėvas atsirišo nuo lietuviškos tradicijos, kai jis neleidžia sūnui bendrauti su saviškiais, kai tenkina kiekvieną sūnelio užgaidą, galvodamas tuo sudaryti sąlygas jo karjerai. Tėvo ciniškas turto krovimas ir bėdėjimasis kultūra irgi prisideda prie sūnaus moralinio sužlugdymo. Ilgainiui sūnus suseraga nepagydoma dvasios anemija. Tarp jo ir tėvo atsiveria praraja. "Kas tėvui buvo prasmė, sūnui tuštybė. Ką tėvas vertino, sūnus niekino. Ką tėvas kūrė, sūnus griovė".

Pirmame paveiksle mirštantis profesorius palieka visą knygyną mylimam sūneliui Taurui, bet tas, pragmatiškas darbo žmogus, knygų nenori. Yra vedęs svetim-

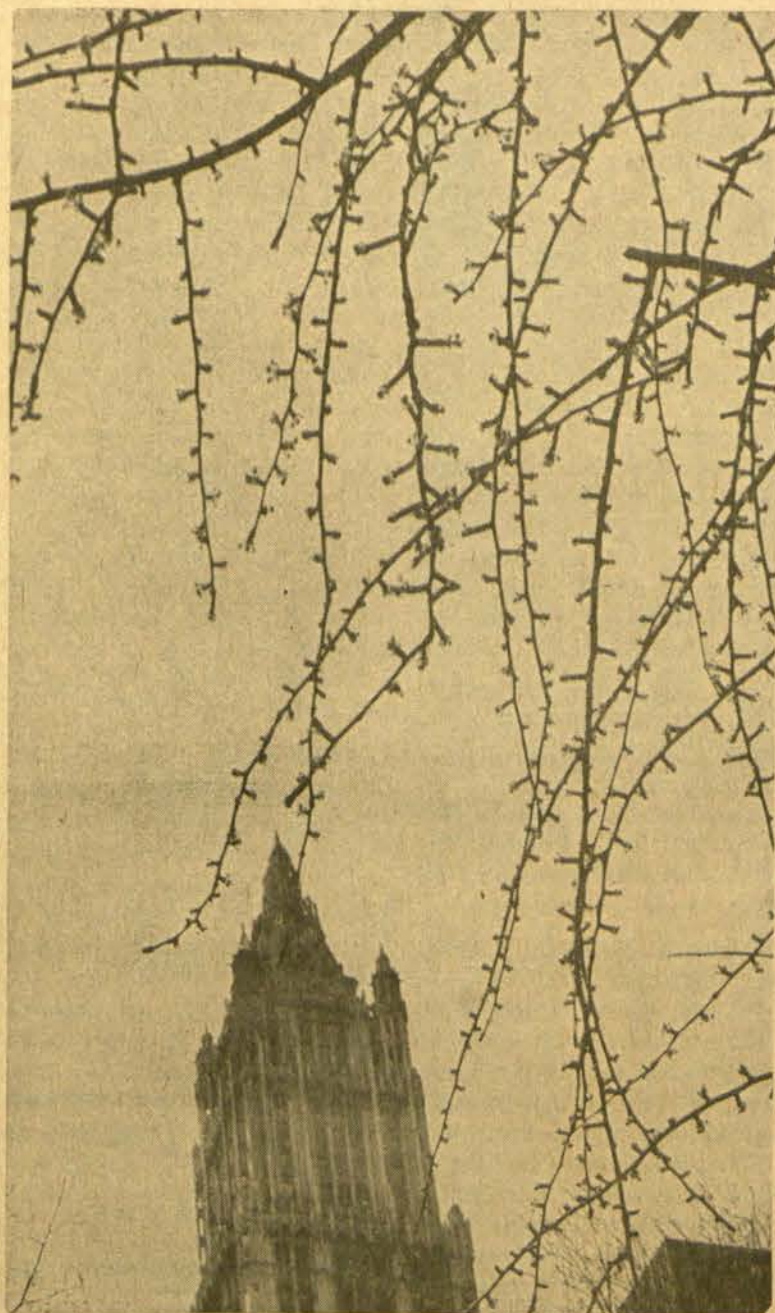
nori atiduoti net už 100,000 dolerių.

Antrame paveiksle atsiskleidžia Pono M ir Auksinuko praeities ryškiausi bruožai. Priekaištus paaikškinimus įterpia Pono M. sąžinės balsas ponas N, freudiškas superego, drožiantis tiesiai į akis.

Zvelgiant į vaidinimą pro Anat. Kairio estetinės teorijos tinklą, kurį jis neseniai yra numetęs "Seštojoje Pradalgėje" (374 psl.), paaiškėja, kad autorius nemylėi nei "hipiškiausio hippio", nei jo menkavertiško tėvo. Pradalgėje Kairys dėsto: "Rašyti reiškia aistringai ką nors mylėti. Tik aistringai mylės karą gali sukurti baisaus žiaurumo scenas... Tik aistringai pamilęs žmogų, gali apdairuoti jo idealą, garbinti jo net abejotinos vertės žygius...". Pagal šią teoriją, Tolstojus būtinai turėjo mylėti karą (kas yra netiesa), nes puikiai aprašė Borodino mūšį. Anat. Kairiui tuo tarpu hippio vaizdavimas visiškai nesiseka: išeina trafaretiška, laikraštinė karikatūra. Nesimato žmogaus. Gal čia autoriui ir stigo tos aistringos meilės, apie kurią jis aistringai kalba "Pradalgėje"? Taip pat ir nelaimingo tėvo, pono M, situacija dramoje irgi yra nedėkinga. Jis visą laiką atrodo lyg miriop pasmerktas nusikaltėlis, kurį aršus valstybės prokuroras be perstojo čiažo kalbinių ir pamokymų botagais.

Sunku įsivaizduoti gerą dramą be trupinėlio užuojautos tra-giškam herojui, kad ir labai su-klydusiam. Argi nesigailime kara-liaus Lyro, argi neraudame drauge su juo, nežiūrint, kad jis vienu metu buvo garbėtroška, trumparegis, despotiškas tėvas. Šekspyras senąjį Lyrą apgaubia skaidrinančia gailės atmosferą. Per kančią Lyras išsilaisvina iš nuodėmės.

"Palikime" gydančios atmosferos nėra. Pro šaltą simbolizmą prasižvelgti ponui M neįmanoma. Už nusikaltimą tautai jis nenusi-pelno nei pasigailėjimo, nei vilties, nei meilės "Mano vaikai! Mano sūnus... Mano Auksinukas, mano", šaukia jis vaiduokliš-kam sūnui, kai tas, gitara apsi-šarvavęs, vaiposi scenoje. Tėvas sukniumba ir miršta širdies smū-gio pakirstas. Nusikardi pono N (superego) variantas kvatojimas. Tuo metu Gabija ir Tauras, ste-buklingai atsivertę gerojo pusėn, ramiausiai pakaitom skaito V. Krėvės "Arą" ir Maironio "Raseinių Magdę". Tradiciniai idealai triumfuoja.

Pumpurai jau sprogs...

Nuotrauka V. Maželio

Kalifornijos aguona

Kelios mylios į šiaurę nuo pa-garsėjusio Disneyland yra Full-ertono miestas su puošnia vals-tybine kolegija, kur literatūros mokslus dėsto prof. dr. Elena Tu-mienė.

Tur būt, nėra Pietų Kaliforni-joje lietuvių, kuris vienu kuriuo metu nebūtų klausęs prof. Tu-mienės paskaitos, ar jos poezijos skaitymo, ar to grakštaus kon-certo programos pranešėjimo. Dr. E. Tumienė mėgsta kalbėti auditorijai. Tam ji negaili nei laiko, nei savo lyrinio jautrumo. Jos balse visuomet virpa tyra meilė literatūros grožiui, o ypač poezijai.

Geras dalykų žinojimas padė-jo dr. E. Tumieniui įsitvirtinti amerikiečių akademiniuose sluok-sniuose. Jos paskaitų šiandien klausosi ir jaun. ir pagyvenę lite-ratūros gerbėjai. Tačiau profeso-rė neapsiriboja vien tik lygina-mąja literatūra. Ji yra poetė. Taip pat kiekviena proga ji kelia lie-tuvių kultūros savybes ir supažin-dina amerikiečius su mūsų tau-tos likimu. Ypatingą dėmesį ji kreipia į Kristijoną Donelaitį, kel-dama jį viešumon, kaip didelio masto epiką.

Balandžio 9 d. Fullertono valst. kolegijos muzikos fakultetas su-rėngė muzikos ir poezijos rečita-lį, kuriame šalia jaunųjų orkes-trantų poetė E. Tumienė skaitė savo eilėraščius anglų kalba, daugiausia išverstus iš turimų rin-kinių. Čia nuskaubė: "Waiting for God", "A Night in the Ci-ty", "The Rhythm of the Earth" ir kiti kūrinių. Pabaigai poetė interpretavo romantišką "Califor-

nia Poppy" - eilėraštį, kurį, kaip "Kalifornijos aguoną", randam rinkinyje "Karaliai ir šventieji".

"Kalifornijos aguona" anglų kalbon yra išvertęs Donelaičio "Metų" vertėjas Nadas Raste-nis. Poetė glaustai supažindino klausytojus su "Eglė-žalčių kara-liene", kadangi pasakos įvaiz-džiai pinasi eilėraštyje, ir su tais gyvenimo įspūdžiais, iš kurių ki-ło aguonos tema. Tada eilėraštį ji paskaitė angliškai, o po to lie-tuviškai. Lietuviškai deklama-cijai pritarė muzikinis trio: Dou-glas Ischar čelo. Mary Ann Brown — pianinas ir Jennifer McKenzie fleita.

Jaunieji koncertantai buvo pa-sipuošę lietuvių dailės gaminiais. Ilgaplaukis čelistas turėjo pasiri-šęs gražų tautinį kaklaraištį, o fleitistė su pianiste suknius da-bino gintaro sagėmis.

Ne patosu, ne išradinga meta-fora šneka poetė Tumienė. Jos poetinis įtaigumas glūdi papras-tume, tiesioginiame, šiltnamio kon-takte. Dažnai eilėraščio pabaiga yra apvainikuojama šypsniu.

Ji mėgsta žaisti žodžiais ir fo-

netiniais sąskambiais. Tikėjimas, humanizmas, meilė, taikos troški-mas ir Lietuva sudaro poetės dvasinį audinį.

Pr. Visvydas

• Kokie mėgiamiausi ro-manų herojai okup. Lietuvoje. "Lietuvos Pionierius" keliuose numeruose skelbė moksleivių pasisakymus apie tai, koks jų mėgstamiausias herojus, kuo jie svajoja būti ir pan. Viena-me numeryje, sausio 28 d., pa-skelbti tokie kelių jaunuolių pa-sisakymai apie jų mėgstamuo-sius herojus: E. Valiuškis, iš Vil-niaus, pasirinko tokiu herojom Jūrų Skrajūną, pagrindinį G. F. Cooperio knygos "Jūrų burtininkė", veikėją. Kodėl? Dėl to, kad "jis netarnauja jokiai karalie-nei". Vyt. Dabašinskas, iš Kau-no tokiu herojom vėl parinko Vakarų literatūros veikėją — Jules Verne Robertą Grant, iš romano "Kapitono Granto vai-kai". ("Tai — drąsus ir suma-nus berniukas"). Algis Staškū-nas, iš Radviliškio, ypatingai vertina kito prancūzo A. Du-mas, herojų D'Artagnan ("Trys muškietininkai" — tai "drąsus,

pasitikintis savim žmogus"). Vy-tenis Šikšnyš, iš Veprių, Ukmer-gės raj., pareiškė, kad jo mėgstamiausias herojus — Sherlock Holmes, nes jis "labai įdomiai ir greitai sukuria savo priešų pa-veikslus". (E)

• Čiurlionio simfoninė poe-ma "Miške" atlikta Taline. Lie-tuvės dirigentas Jonas Aleksa ko-vo mėn. Taline, "Estonijos" sa-lėje vadovavo orkestrui, atliku-siam M. K. Čiurlionio "Miške" ir Sibelijaus kūrinius. V. Norei-ka atliko operų arijas.

SACRED HEART SCHOOL
Resident School For Boys
Grades 4 Through 8
BROTHERS OF THE SACRED HEART SCHOOL
ANDOVER, MASS. 01810

PARDUODAMI
IS MODELINIŲ NAMŲ BALDAI
30% iki 50% nuolaida
Galima pirkti dalimis ir išmokėtina
SOUTHWEST FURNITURE CO.
6200 S. Western Tel. GR 6-4421

HIGH RATES
Paid Quarterly
5%
PASSBOOKS
5 1/2%
\$1,000 minimum
INVESTMENT BONUS PLAN
Savings Insured to \$20,000
Highest reserves
BRIGHTON SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
4071 Archer Avenue Chicago, Illinois 60632

Fotografav žavioms nuotakoms
The Paul Studio
MODERN. FOTOGRAFO
NAMAI
SEIMOS PORTRETUS
IR VISOKIŲ PROGŲ
NUOTRAUKAS
3213 So. Morgan St.
Chicago, Illinois 60608
TEL. Yards 7-5858

NURSING HOME
Ligoniai ir seneliai maloniai
globojami
rūpestingoj 24 valandų gailestingų seselių priežiū-
roj. Jaukūs, švarūs namai. Ligoniai priimami trump-
pam arba ilgam laikui.
Informacijai skambinkite nuo 9 v. ryto iki 5 v. po-
piet Chicagoje tel. PO 7-0365; Oak Lawn 636 3850
PARKSIDE GARDENS NURSING HOME
5701 West 79th Street
Oak Lawn, Illinois

Kultūrinė Kronika

• J. Balčikonis šiame būtu 85 metai. Kalbininkas prof. J. Balčikonis, miręs 1969 m., jei bū-tų gyvenęs ilgiau, kovo mėn. 25 d. būtų sulaukęs 85 m. am-žiaus. J. Balčikonio gimimo su-kaktį paminėjo keli okup. Lietu-vos laikraščiai ir visuose pabrėž-ti jo nuopelnai lietuvių kalbai, lituanistikos mokslui. "Tiesa" (kovo 25 d.) priminė, kad prof. J. Balčikonis buvo aistringas žo-džių rinkikas. Jis lietuvių kalbos žodyną buvo redagavęs per 24 metus (1930 - 1954). Buvo su-rinkta ligi 2 milijonų žodyno lapelių, gi dabar jų jau esama art 3 milijonų.

Dabar išleisti septyni Lietuvių kalbos žodyno tomai, ir pirmuo-sius tris suredagavo pats Balči-ko-nis. Žinoma, kad naujieji tomai

gerokai "praturtinti" grynai so-vietine terminija. Niekas neabe-bėja, kad, jei Balčikonis pats bū-tų suredagavęs paskutiniuosius to-mus ir jie būtų buvę leidžiami ne sovietinėje okupacijoje, žody-no svoris būtų buvęs kitoks, — žymiai vertingesnis.

Šalia kitų Balčikonio nuopel-nų nurodoma, jog jo mokiniai dabar yra tapę žinomais litua-nistais, kaip J. Kazlauskas, E. Mi-kalauskaitė, A. Sabaliauskas, J. Senkus, K. Ulvydas, V. Urbutis, Z. Zinkevičius, aišku, ir pats J. Palionis ir kt. Tačiau šis pasta-rasis visai nutyli, kad Balčikonio mokinių — žymių lietuvių kal-bos tyrinėtojų ne vienas gyvena ir savo srity dirba Vakarų pasauly.

(E)

SAVE AT

Mutual Federal Savings and Loan

2212 W. CERMAK RD., CHICAGO, ILLINOIS 60608

Peter Kazanauskas, President Tel. 847-7747

INSURED

UP TO \$20,000

6% PER ANNUM

5% PER ANNUM

ON SAVINGS CERTIFICATES OF \$10,000. OR MORE, 2 YEAR MATURITY

PASSBOOK ACCOUNT

Paid and Compounded Quarterly

65 ANNIVERSARY

NOW INSURED TO \$20,000.

OFFICE HOURS

Monday, Tuesday, Friday, 9 A.M. to 4 P.M.

Thursday, 9 A.M. to 8 P.M.

Saturday, 9 A.M. to 1 P.M.

No Business Transacted on Wednesday

NAUJI LEIDINIAI

— **TECHNIKOS ŽODIS**, 1970 m. sausio — balandžio mėn. Nr. 1-2. Leidžia Amerikos Lietuvių inž. ir architektų sąjunga Chicago skyriaus Techninės spaudos sekcija. Vyr. Redaktorius: G.J. Lazauskas, 208 W. Natoma Ave., Addison, Ill. 60101. Techn. redaktorius: J. Slabokas. Administracijos adresas: A. Paragauskas, 6643 S. Francisco Ave., Chicago Ill. 60629. Metinė prenumerata 6 dol., studentams — 2 dol.

Šio dvigubo ir stambaus "Technikos žodžio" numerio viršelį skoningai puošia skulptoriaus P. Aleksos pernykščiam Mokslo ir kūrybos simpoziumui sukurti emblema. O ir visa šio numerio medžiaga liečia kaip tik aną mūsų mokslininkų suvažiavimą Chicagoje.

Neabejotina, kad tai buvo vienas iš šviesiausių lietuviškųjų įvykių praėjusiuose metuose. Bendrojo mūsų spaudos savo laiku daug ir palankiai apie tai rašyta. Buvo skelbiami įvairių posėdžių aprašai, duodamos kai kurių paskaitų santraukos. Tik šiaip spaudoj labiau buvo akcentuojami humanitariniai dalykai: grožinė literatūra, bendrąjį kultūrinį gyvenimą liečiantys simpoziumai, kalbotyra, filosofija, žurnalistika ir pan. Techniškąjį mokslą tuos aprašus buvo lyg ir nuskrusta, kadangi informacija apie juos suorganizuoti jau reikia to ar kito mokslo specialistų.

Šitai dabar padaryta kaip tik šiame "Technikos žodžio" numeryje. Žurnalas sudėta gausaus būrio techninių mokslų specialistų, daktarų bei profesorų simpoziumo dienos skaitytų paskaitų ir atskirų sričių simpoziumuose keltųjų minčių santraukas, čia pat duodant paskaitininkų bei pokalbų dalyvių nuotraukas, drauge supažindinant su pačiais mokslininkais ir jų mokslinė bei studijinė veikla. Leidinio puslapius netrūksta ir šiaip įvairių ano Mokslo ir kūrybos simpoziumo nuotraukų.

Visa čia sukaupta medžiaga šitas "Technikos žodžio" numeris yra labai vertingas, išliekantis ir ateitčiai.

— **AABS** — Association for the Advancement of Baltic Studies. Bulletin of Baltic Studies. February 1970, Number 1. The Bulletin of Baltic Studies is published quarterly in February, May, August, and November by the Association for the Advancement of Baltic Studies. Annual membership dues (10 dol.) include a subscription; other subscribers 5 dol. a year; single copies 2 dol. All payments should be

made in US dollars. Address all correspondence (manuscripts, communications regarding articles, book reviews, and letters to the editor) and inquiries on subscriptions and on advertising to the Editor, Bulletin of Baltic Studies, 471 Bay Ridge Avenue, Brooklyn, New York 11220.

The Editors and Publishers assume no responsibility for contributors' opinions. Copyright 1970 by the Association for the Advancement of Baltic Studies, Pacific Lutheran University, Tacoma, Washington 98447.

Leidinyje yra didžiai vertingas lietuvių, latvių ir estų bendradarbiavimo rezultatas, įvairius mokslinius tyrinėjimus, studijas bei ir šiaip mokslinėje veikloje liečiant Pabaltijo tautų temas ir problemas. Šio viso bendradarbiavimo o taip pat ir šio leidinio šaknis yra Pirmoji baltų studijų konferencija Marylando universitete 1968 metų pabaigoje. Kruopščiai paruoštam 36 psl. leidinyje — biuletenyje labai akivaizdžiai matyti, kas baltų studijų srityje lig šiol yra daroma ir ko galima tikėtis artimoje ateityje. Bet apie tai ir apie šį leidinį plačiau šios dienos Kertinėje parašėję.

— **LUX CHRISTI**, 1970 m. balandžio mėn. Nr. 1 (60). Leidžia ALRK Kunigų Vienybė. Redaktorius: kun. A. Juška, 1515 S. 50 Ave., Cicero, Ill. 60650. Techniškas redaktorius: kun. P. Činikas, MIC, 4545 W. 63 St., Chicago, Ill. 60629. Administratorius: kun. D. Z. Smilga, 155 Washington St., Middletown, Ct., 06457.

Be kita ko, šiame numeryje apie krikščionybę ir pasaulio erdves užvaldžiusį žmogų rašo kun. A. Baltinis. Prel. Lado Tulabos straipsniu minima šv. Kazimiero kolegijos Romoje 25 metų sukaktis. Lietuvių ir anglų kalba spausdinamas okupuotos Lietuvos Vilniaus vyskupijos 40 kunigų raštas — pareiškimas Sovietų Sąjungos ministrų tarybos pirmininkui. Šį kartą religiniam pokalbiui užkalbinami trys lietuviai katalikai pasauliečiai: dr. Z. Ašoklis, visuomenininkas Albinas Dzirvonas ir pedagogas Pranas Razminas.

— **PLIENO SPARNAI**. Metraštis. I dalis. 1970 m. Leidžia Amerikos Lietuvių aero klubas Chicagoje. Redakcija: V. Peseckas ir E. Jasiūnas, 2846 West 63 rd. St., Chicago, Ill. 60629. Techn. redaktorius: J. Slabokas. Administracija: F. Gramontienė, 6640 S. Fairfield Ave., Chicago, Ill. 60629. Leidinio kai-

na 2 dol.

Turinys: Lietuvos karo aviacija; Lietuvos aviacijos pirmieji; Kokia buvo mūsų karo aviacija; Oro traukinys; Lakūno nuotykių; Antroji vieta pasaulyje; Kelias į aviaciją; Prisiminimai iš sklandymo mokyklos Nidoje; Amerikos Lietuvių aero klubas; Mūsų mirusieji. Leidinio puslapių iliustruoti nuotraukomis, liečiančiomis mūsų aviacijos istoriją.

— **Kun. A. Liūma, S.J. GYVOSIOS DVASIOS UŽDAVINIAI MATERIALIZMO AKIVAIZDOJE**. Atspaudas iš Lietuvių katalikų mokslo akademijos SUVAŽIAVIMO DARBU VI tomo, 99-130 psl., Roma 1969 m.

— **Kun. A. Liūma, S.J. I MOKSLĄ IR KŪRYBĄ**. Atspaudas iš Lietuvių katalikų mokslo akademijos SUVAŽIAVIMO DARBU VI tomo, 451-459 psl., Roma 1969 m.

Tai Akademijos pirmininko kalba, atidarant LKMA šeštąjį suvažiavimą 1964 metais New Yorke. Gaila tik, kad Pirmininkas savo kalboje, cituodamas garsiąją Adomo Mickevičiaus "Ode jaunystei", naudojasi jos 1919 metų vertimu lietuvių kalbon, kai tuo tarpu tą pačią odę lietuvių kalbon vėliau nepalyginti sklandžiau yra vertę pirmaeiliai mūsų poetai. Naudojosi čia 1919 metų vertimu, reiškia kone tą patį, ką mokytiš "Tėve mūsų" iš aštuonioliktojo šimtmečio mūsų religinių knygų.

— **Marius Katiliškis, DUOBKASIAI IR PASKENDUSI VASARA**. Tai dvi šio žinomo mūsų rašytojo novelės. Mokomajam reikalui išleido Pedagoginis liuanistikos institutas Chicagoj 1969 m. Autoriui sutikus, perspausdinta iš knygos "Šventadienis už miesto".

— **J. Savickis, AD ASTRA**. Mažoji biblioteka. Dvi novelės. Išleido Pedagoginis liuanistikos institutas Chicagoj 1970 m. Mokomajam reikalui perspausdinta iš J. Savickio knygos "Novelės". Redagavo Domas Velička. Leidinys 16 psl.

— **Vincas Krėvė, DAINA APIE ARĄ IR UŽKEIKTA MERGA**. Mažoji biblioteka. Išleido Pedagoginis liuanistikos institutas Chicagoj 1970 m. Mokomajam reikalui pers-

pausdinta iš V. Krėvės "Dainavos šalies senų žmonių padavimų" 15 — tos laidos. Redagavo Domas Velička. Mecenatas JAV LB Švietimo taryba. Leidinys 16 psl.

— **Julius Kaupas, DAKTARAS KRIPŠTUKAS PRAGARĖ**. Mokomajam reikalui išleido Pedagoginis liuanistikos institutas Chicagoje 1969 m. Perspausdinta iš J. Kaupo knygos "Daktaras Kripštukas pragarė". Leidinys 20 psl., jame yra minėtos knygos Ižangos žodis ir antraštinė pasaka.

— **Vincas Ramonas, MIGLOTAS RYTAS**. Mokomajam reikalui išleido Pedagoginis liuanistikos institutas Chicagoje 1969 m. Autoriui sutikus, čia perspausdinta novelė "Miglotas rytas" iš to paties vardo novelių rinkinio. Leidinys 46 psl.

— **Antanas Škėma, APOKALIPTINIS VARIACIJOS**. Mokomajam reikalui išleido Pedagoginis liuanistikos institutas Chicagoje 1970 m. Perspausdinta iš A. Škėmos knygos "Šventoji Inga". Redagavo Domas Velička. Mecenatas JAV LB Švietimo taryba. Leidinys 45 psl.

— **Antanas Vaičiulaitis, APAŠTALŲ IŠKELIAVIMAS**. Mokomajam reikalui išleido Pedagoginis liuanistikos institutas Chicagoje 1970 m. Autoriui sutikus, perspausdinta iš jo knygos "Pasakojimai". Šiame leidinyje randame tris Vaičiulaučio pasakojimus — noveles: Apštalų iškeliajimas, Kur bakūžė samanota ir Elenutės nuodėmė. Re-

WAGNER & SONS
Typewriters — Adding Machines —
Checkwriters
Nuomoja — Parduoda — Taiso
NAUJOS NAUDOTOS
Virs 50 m. patikimas patarnavimas
NAUJOJE VIETJOJE
5610 S. Pulaski Rd., Tel. 581-4111

SPECIALI KAINA \$10
Pusmetinis sušukavimas
Pilna kaina
MODERN IMPRESSION
COIFFURES
THERESE RIZZONE, sav.
6655 S. Mozart — Tel. 776-7126
1/2 bloko į vak. nuo California
ant 67-tos
Antr. treč. ir šešt. 9 iki 5:30
Ketv. ir penkt. 9 iki 9. Sekm. ir
pirm. uždaryta.

dagavo Domas Velička. Mecenatas JAV LB Švietimo taryba. Leidinys 67 psl.

Pedagoginį liuanistikos institutą, davusį visą eilę čia minėtų mūsų rašytojų kūrybos ištraukų tokiose labai parankiose knygelėse, reikia sveikinti. Ypač besimokančiam jaunimui jos bus ypač parankios, trumpai drūtai susipažįstant su mūsų rašytojais, kai tuo tarpu stori jų kūrybos tomų neretai jaunuosius iš karto atbaido. Tik būtų buvę dar geriau, kad knygelių redaktorius ir leidėjas kiekvienos tokios knygelės pradžioje ar gale nebūtų pagailėję bent neilgo rašytojo ir jo kūrybos aptarimo. Pasidžiaugus čia septynių mūsų prozos reprezentantų tokiu patogiu pristatymu, dabar reikia tikėtis, kad Instituto nebus pamiršta ir lietuviškoji poezija. Tad lauksime ir jos tokių serijinių leidinių.

— **ŽIBURELIS**, 1970 m. Nr. 12. Cicero Aukštesniosios mokyklos laikraštėlis. Redakcija: Rūta Bartkutė, Nina Bernardzik, Regina Balutytė, Paulius Laniauskas ir Vytenis Žygas. Nuotraukos Antano Zailsko ir Edvardo Šulaičio. Redakcijos globėjas: mokyt. Zenonas Ašoklis.

— **EGLUTĖ**, 1970 m. balandžio mėn. Nr. 4. Lietuvių vaikų laikra-

MOVING
Perkrausto baldus iš arti ir toli
A. BENIULIS
Chicago, Ill. 60629. Tel. RE 7-7083

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY
Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritalkinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu apdėti rėmai.
2400 So. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258 - 59

MOTINOS DIENOS ŠV. MIŠIŲ NOVENA

Malonus Gerardari - Gerardare,

Siuo turime garbės Jus kvieisti įjungti į Maldų puokštę už MOTINAS — gyvas ar mirusias.

Kiekvienais metais, besiantinant Motinos diena, "Draugo" vienuolyno namas ypatingu būdu meldžiasi už visas gyvas ir mirusias MOTINAS, MOCIUTES ir UOŠVES. Kiekvienas sūnus ir duktė gali suteikti savo motinai Motinos dienos proga dvasinę gėlių puokštę, įjungdamas savo motiną į šį bendrą maldų vainiką.

Pradedant gegužės 2 dieną, per visas aštuonias sekančias dienas Marijonų vienuolyne Chicagoje bus šv. MIŠIŲ NOVENA už MOTINAS, MOCIUTES ir UOŠVES, gyvas ar mirusias, kurių vardai bus mums prisiųsti. Ši dovana teiks stiprybės ir globos Jūsų motiną gyvenimo užsiėmimuose, o jei ji yra mirus, prisidės prie jos amžinos laimės.

Tikimės, kad savo Motinos neužmiršite, jos vardą prisiųsite ir pridėta lapelį užpildę mums grąžinsite.

Jums dėkingi
Tėvai Marijonai
6336 S. Kilbourn Ave.
Chicago, Ill. 60629

MOTINOS DIENOS NOVENAI LAPELIS

Prisimindamas savo Motinos gerumą ir malonumą, nuoširdžiai prašau įjungti mano Motiną į šv. Mišių noveną, kuri prasidės gegužės 2 d. ir baigsis Motinos diena, gegužės 10.

Mano motinos, pamotės vardas () mirusi () gyva
Mano močiutės vardas () mirusi () gyva
Mano uošvės vardas () mirusi () gyva
Mano vardas ir pavardė
Adresas
Miestas Valstybė Zip
Mano auksa Novenai \$.....

tėlis. Redaguoja ir administruoja Nekaltai Pradėtosios Marijos seserys. Adresas: Eglutė, Immaculate Conception Con. Putnam, Conn. 06260. Metinė prenumerata 5 dol.

— **PIRMIEJI ŽINGSNIAI**, 1970 m. balandžio mėn. Nr. 4. Kristijono Donelaičio liuanistikos mokyklos Chicagoje mokinių laikraštėlis.

★

• **Okup. Lietuvoje** teb. leidžiamos memuarinės literatūros knygos, kuriose apžvelgiami pirmiausia sovietiniam režimui artimi kūrėjai. Vilniuje neseniai išleista stambi knyga — "Atsiminimai apie Petrą Cvirką." Paskelbti net 126 asmenų atsiminimai.

• **Paminklinių akmenų apsauga** tik dabar pradėdama rūpintis okup. Lietuvoje, kai 98 procentai tokių akmenų, kaip rašo "Valstiečių Laikraštis", jau yra sunaikinti. Dar neseniai turistai iš Rusijos nudaužė kepturę garsiajam akmeniui "Baravykui" Dumplių miške, Kretingos apylinkėse.

• **Vilniaus Pavelskų galerijoje** (buv. Katedroje) kovo 29 d. J. S. Bacho kūrinius atliko L. Digrys (vargonai) ir E. Digrys (smuikas), Maskvos P. Čaikovskio valst. konservatorijos aspirantas. Kovo 27 d. Vilniaus Parody rūmuose fortepijonu skambino tos konservatorijos studentas, P. Stravinskis.

since 1914...

MIDLAND 8-16 patarnauja taupant ir duoda namams išgyti paskolas. Būdojame už patikėjimą ir esame pasiruošę jums patarnauti ateičiai. Ss-tos apdraustos iki \$20,000.00.

MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
444 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
PHONE: 254-4478

MOVING
Perkrausto baldus iš arti ir toli
A. BENIULIS
Chicago, Ill. 60629. Tel. RE 7-7083

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY
Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritalkinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu apdėti rėmai.
2400 So. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258 - 59

5%
PASSBOOK SAVINGS
All Accounts
Compounded Daily
Paid Quarterly

6%
2-YEAR SAVINGS
CERTIFICATES
(Minimum \$5,000)

Mūsų erdviose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų modernių baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.

LIETUVIŲ STAIGA

ROOSEVELT FURNITURE CO.
F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS
2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711
Atdara pirmą ir ketvirtą, 9-9 val.; antrą, trečią ir šeštą, nuo 9 iki 6 val. sekmd atdara nuo 11 iki 4:30 val. po pietų.

LUIZ AUTO REPAIR
6643 S. KEDZIE AVE., CHICAGO, ILL. 60629
TELEF. — 436-3699
KAROSERIJOS, SPARNŲ (FENDER) TAISYMAS IR DAŽYMO DARBAI
Atliekami tiksliai ir nebrangiai.
Savininkas Aloyzas A. Kuniskas

HEAVY DUTY STRUCTURAL STEEL POSTS & RAILS
STEEL BASE WIRE CABLE FOR MAXIMUM TENSION
HEAVY DUTY HOT DIP GALVANIZED WIRE

ALL POSTS SET IN RIGID CONCRETE FOUNDATIONS
HEAVY DUTY CAST IRON SQUARE GATE CORNERS
CHOICE OF POST & GATE ORNAMENTS

ALUMINIJAUS RYNOS (Gutters)
vandens nubėgimui.
Nerūdija ir nereikia dažyti.

T V O R O S: įvairiausio aluminijaus, plastikos, plieno, įvairių spalvų.

S T O G E L I A I
DURYS - LANGAI: įvairių spalvų ir kainų — K. Butkaus konstrukcijos.
Naujausi žieminiai balto emalio ir "stainless steel" langai.
FORMICA KABINETAI

KOSTAS BUTKUS
Telef. — P R o s p e c t 8-2781

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
B. R. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th Street Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

5 1/4% **4 3/4%**

Mokamas už Vieną Mėn. Certifikatų saskaitas Minimum \$5,000.00

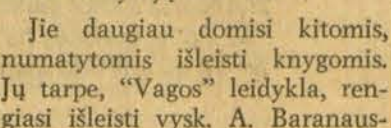
Naujas aukštas dividendų mokamas už investavimo saskaitas.

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D. Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

PIRMAD. ir KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v.
ANTRAD. ir PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v.
ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta.

- **Muzikos leksikonas**, leidžiamas Mainze, Vokietijoje, atsiuntė dėką prof. J. Zilevičiui už jau išsiųstus aprašus A. Voketaičio, E. Jakubėno, I. Nauragio, A. Uprevičiaus, V. Jonuškaitės. Šie pranešama, kad leksikonas viso bus keturių tomų. Pirmi numato vidurvasarį E. Martinsonienė yra autorė vadovėlių: "Muzikos teorija", "Solfedžio"; pirmoje jau paruosta spaudai trečioji laida.
- **Planuojamas Donelaičiui** paminklas Tolminkiemy. Architektai S. Lasavickis ir I. Kašauskas

kūrybą vertina A. Vaitiekūnienė. Knygos tiražas — 15,000 egz. Šeinius, kaip skelbia režimi-

UŽIŲ DIREKTORIAI
 Uždutuvų Direktorių Asociacijos Nariai

R. SONS REpublic 7-1213 Virginia 7-6672	POVILAS J. RIDIKAS 3354 S. Halsted Street Tel. Yards 7-1911
ONAS Lafayette 8-5572	JURGIS F. RUDMIN 3319 S. Lituania Ave. Tel. YA 7-1133-1139
HILLIPS Yards 7-3401	VASAITIS - BUTKUS 1446 S. 50th Ave., Cicero, Ill. Tel. OL 2-1003

Savings and Loan Association of Chicago
ASSETS OVER \$17,000,000.00 RESERVES OVER \$12,000,000.00 (more than twice the legal requirements)
4192 Archer Avenue at Sacramento in Chicago, Illinois 60643 in VI 7-1140
HOURS: Mon. - Thurs. 9 A.M. - 5 P.M. • Tues. Pri. 9 A.M. - 4 P.M. • Sat. 9 A.M. - 12 Noon • Wed. Clos.

JUOZAS KAPOČIUS
361 W. Broadway, P. O. Box 95,
So. Boston, Mass. 02127, USA.
Tel.: leidyklos (617) 268 7730,
Namų (617) 282-2759. (sk.)

VASATHIS - BUTKUS
1446 S. 50th Ave. Chicago, Ill. Tel. OL 2-1908

REDAGUOJA ST. SEMENIENE, 6507 S. TROY ST., CHICAGO, ILL. 60629, TELEF. 925-5988

MARIJA MONTESSORI

Kibirkštis, kuri virto liepsna
Šiomet visame kultūringame pasaulyje iškilmingai yra minimas Marijos Montessori šimtas gimtadienis. Jos sukurtasis auklėjimo metodas, tai kibirkštis, kuri, kad ir visai slopinama, neužgeso, bet, laikui bėgant, vis labiau žiebėsi. Šiandien prieš 60 metų Marijos Montessori įžiebtoji kibirkštėlė jau yra virtusi didžiule liepsna.

Kas šiandien nežino Montessori vardo? Kas šiandien nėra girdėjęs apie Montessori metodą ir jos "vaikų namelius"? Tur būt, labai retas. Tik, deja, tas žinojimas gana dažnai yra įreimtas į labai siauručius rėmelius ir, be to, labai miglotas. Vieniems Montessori — tik gydytoja, antriems — tik idiotų ir atsilikėlių trenėrė, tretiesiems — Russo (Russeau) pasekėja, Pestalozzi pamėgdžiotoja, o dar kitiems — Froebelio vaikų darželių pagerintoja ir pan. Taip pat daug kam atrodo, kad Montessori metodas ir jos "vaikų nameliai", tai vienkinkis vežimas be ienų, t.y. be dūasmės.

Jei šios ir į jas panašios nuomonės būtų teisingos, tai, be jokios abejonės, Montessori vardas nebūtų šiandien susilaukęs nei pasaulinio garso, nei iškilusių mokslininkų dėmesio.

Dabartiniu metu visame pasaulyje rodomas didelis susidomėjimas montessoriniu auklėjimo metodu visai nėra atsitiktinis dalykas, kaip kai kam gali atrodyti. Yra dvi svarbios priežastys. Pirmoji — ir, tur būt, pati nuosekliausia, tai paskutiniame dešimtmetyje įvykdytieji plataus masto moksliniai tyrinėjimai, ieškant atsakymo — kas yra mokyklis ir koks yra jo vyksmas. Antroji — tai giliau mąstančiųjų žmonių susirūpinimas dėl vis labiau besiplečiančio žmogaus nužmogėjimo, nežiūrint jo aukštųjų protinių kvalifikacijų.

Vaiko amžiaus atstovė

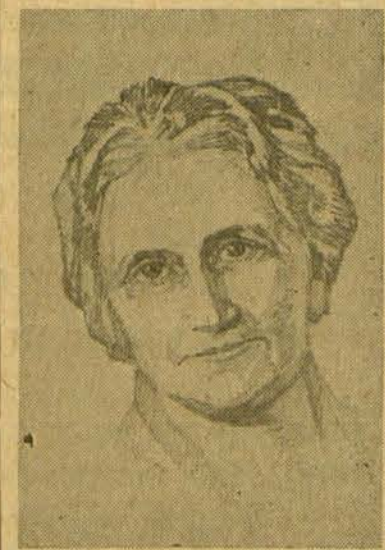
Marija Montessori pasaulio šviesą išvydo 1870 m. rugpj. 31 d., Italijoje. Turiningo savo gyvenimo kelionę įnai užbaigė 1952 m. gegužės 6 d. Olandijoje. Tenai išlįsi ir jos palaikai.

Montessori yra laikoma viena pačių didžiųjų auklėtojų ne tik XX-me amžiuje, bet ir visoje europinės kultūros eroje nuo Platono iki mūsų laikų, nes jos atradimai neturi sau lygaus pa-vydzio pedagogikos istorijoje. Iš vienos pusės ji atmetė senąją empiristų teoriją, kuri teigė, kad gimęs žmogus, esąs tuščia lenta (tabula rasa). Iš antrosios — griežtai atsisirbėjusi nuo froebelinio romantizmo ir simbolizmo, Montessori pirmoji atskleidė ir ipavidalino žmogaus dvasios plėtros ir žmonių raidos filosofiją, pagrįstą moksliniais duomenimis.

Besiformuojančio žmogaus dvasios vyksme ji atrado iki tol nežinomas potencines energijas versmes, lyg tam tikras psichofizinės sandaros liaukas, kurios tvarko individo plėtros pažangą, plėtros kryptį ir žmogaus asmenybės pusiausvyrą. Šitas energetinės versmės Montessori pavadino *laikiniais jautriniais laikotarpiais*

D. PETRUTYTĖ

(sensitive periods). Tai amžių amžiais ieškotas psichologinis raktas, kurį suradusi ir atitinkamai įjungusi į pagelbinį auklėjimo vyksmą, Montessori sėkmingai išsprendė pagrindinę savaimingos saviveiklos ir savimokos problemą. Tuo pačiu ir visuotinė žmonių kultūros problema iškilė visai naujoje šviesoje. Tai epochinio masto posūkis į nauoviškos kultūros gaidynę. Kultūrinė Montessori misija nesibaigia jos sukurtu universaliniu auklėjimo metodu. Ji yra giliai įžvalgi so-

Marija Montessori
(Portretas pieštas Adomo Varno)

cialinio gyvenimo reformatore, taikos problemos sėkminga sprendėja, kosminės disciplinos ryškintoja. Pagaliau jai pripažįstamas ir Vaiko amžiaus reprezentantės titulas.

Nenormalieji nuveda į normaliųjų vaikų auklėjimą

Medicinos ir gamtos mokslus Montessori baigė Romos u-te, įsigydama dvigubą doktoratą — iš medicinos ir chirurgijos. Nuo 1894 m. Montessori šalia privačios gydytojos praktikos, dar dirbo asistente psichiatrinėje Romos klinikoje bei eilėje ligoninių, kaip ypatinga patarėja. Be tiesioginių gydytojos pareigų, ji profesoriavo Aukštojo moterų kolegijoje, vadovavo Antropologijos katedrai Romos u-te, buvo nuolatinė egzaminų komisijos narė Pedagoginiame f-te. Vadovavo ir tvarkė Valstybinį silpnųjų institutą. Sumanijoje ir išmintingose jos vadovybėje žemas atsilikusių vaikų protinis lygis išsivystė iki stebėtinai aukšto laipsnio.

Dalis jų išmoko ne tik skaityti ir rašyti, bet, svarbiausia, juose atbuodo savigarba, pasitikėjimas sau ir sugebėjimas įsigytas žinias pritaikinti praktiškai. Pažadinta dvasia pakeitė jų išvaizdą ir elgseną. Jie buvo paruošti įžengti į visuomeninį gyvenimą ir užimti jame atitinkamą jiems vietą. Tatai jie įrodė viešųjų egzaminų metu, išlaikydami juos geriau nei tokio pat amžiaus normalieji vaikai.

Šio įvykio giliai paveikta, Montessori imasi ieškoti priežasčių, kurios sustabdė sveikųjų vaikų normalią intelligen-cijos plėtrą. Išvada — netinkami auklėjimo

metodai. Po to, per eilę metų Montessori studijuoja eksperimentinę psichologiją, kreipdama ypatingą dėmesį į vaikų psichologiją. Pagaliau dėl vaikų ir visos žmonijos labo ji atsisako gydytojos profesijos, visu rūpestingumu pasiūšędama normaliųjų vaikų auklėjimui nuo kurių priklauso vienokia ar kitokia žmonijos ateitis. 1907 m. buvo atidaryti pirmieji "vaikų nameliai" normaliesiems vaikams Romos varguomenės rajone. Čia ir įvyko tikrosios vaiko prigimties atskleidimas.

Vaikas pats save apreikšė

Kaip Kolumbas surado fizinį pasaulį, taip Montessori atrado spalvingą ir turtingą dvasinį pasaulį mažajame vaike, kuris tūkstančiais metų sklypėjo po stora nukrypimų kauke. Montessorinis auklėjimas yra grindžiamas normalaus vaiko sielos apraiškomis, kurios pasirodė, kai vaikas buvo atpalaiduotas nuo suaugusiojo tiesioginės įtakos, leidžiant jam savanoriškai veikti mokslškai paruoštoje aplinkoje. Štai, keli svarbesni laisvo vaiko dvasios bruožai: nuostabi protinė koncentracija, ypatingas noras kartoti tą patį veiksmą, meilė tvarkai ir darbui, savaimingas drausmingumas, nepaprastas tylos pamėgimas, nuostabus pačių mažiausiųjų vaikų savigarbos pajautimas, psichologinis momentas, kai vaikai tarp 4-5 m. amž. parodė ypatingą susidomėjimą rašymu ir skaitymu. Be to, "Sunormalėje" vaikai nebuvo reikalingi nei bausmių, nei dovanų dvasinei pažangai.

Šitie reiškiniai nebuvo fantastinis regėjimas, bet reali tikrovė, kaip ir Amerikos atradimas Kolumbui arba obuolio kritimas ir gravitacijos dėsnis Newtonui. Šitie reiškiniai kartojasi visur ir su visais vaikais, jei šie pastarieji randa paruoštą aplinką su pasiruošusiu žmogumi, sugebančiu tarpininkauti tarp vaiko ir aplinkos.

Bet, nelaimei, fragmentiniai Montessori auklėjimo idėjų taikymas, neatsižvelgiant į visumą, nei į pagrindinius dėsnius ir jų tarpusavį ryšį daugeliu atvejų yra atnešęs skaudžių nusivylimų. Kas taiko Montessori idėjas praktiškai, nesusipažinęs su principais, visuomet susilaukia nesėkmės, nes brisdamas iš vienos klaidos į kitą, atsiduria nebešibendramame chaoso ir, kaip paprastai esti, savęs nekritikuodamas, toksai nutaria, kad Montessori metodas esąs netinkamas, negyvenimiškas.

Baigdama norėčiau pabrėžti, jog tinkamai įjungus Montessori metodą į lietuvių vaikų auklėjimą iš pat mažens, galėtų būti užtikrintas tautinis atsparumas, savos kalbos išlaikymas bei kultūrinių tautos vertybių tolimasis puoselėjimas ir jos praturtinimas tautos dvasią ir jos originalumą liudijančiais įnašais.

— Dievas padeda tiems, kurie padeda patys sau, gi visi kiti turi kreiptis į valdžią.

MOTINAI MARIJAI

šv. Kazimiero Seserų Kongregacijos steigėjai,
minint 30 metų mirties sukaktį

A. TYRUOLIS

Sudėti, Motin, į eiles tavasias
Dienus, pražydušias ne žemės rožė —
Kur toji palaiminga plunksna rasis,
Kad atvaizduotų nemirtingą grožį?

Graudu palikt tau buvo gimtą žemę
Su kryžium, rymančiu Rūpintojėliu,
Tačiau kitaip didi Apvaizda lemia,
Ir siela mariom skrist sparnus pakėlė.

Bet kol pasieksi žemę tą žadėtą
Ir prie širdies priglausi brolių brangų,
Prie Ingenolio ežere žvaigždėtą
Nesyk nuskendusį matysi dangų.

O ašarų aptemdę tų žvilgių
Nuskaidrins Tau šviesi kalnų saulutė —
Ieškos ten mokslo akys pasiūlę
Ir gera bus rimties uoste pabūti.

Ir aš menu tris sesutes, tris jaunas,
Kur Lietuvos laukios begrėbia sieną;
Bet Ingeboly trys sesutės kraunas
O didį krautį dar didesnei dienai.

Zuvėdra atsisveikinant sukykcia,
Ir gal jau paskutinišyk pamato
Gimtus krantus seselės trys pakikę —
Marija, Koncepta, Imakulata.

Tarybai Dievo kilniai pašvęstasias
Už marių Motina Kirilė globia,
Ir sako: "Tau, Marija, Tavo sesės
Paves valdyti šventą Dievo lobį."

Pasveikinti las skuba trys Antanai,
Tarybai šventai Dievo atsidėję,
Ir globia lyg tris pušėles, orkanui
Užėjus globia ažuolai tvirtieji.

Ne rožėm buvo takas nubarstytas
Tau, Motin, prieš akis tik laukias plynas.
Regiu, kaip deda plytą ten prie plytos
Statyti namui Tėvas Stanulūkyas.

Ir ties altorium suklumpi daug kartų,
Prašydama Kazimierą mūsų šventų,
Kad jis meilingai danguje užtartų,
Kas Tavo siekia, kurta, ku'o gyventa.

Jaunimą šviesi, nešt gailestingumą,
Parodyt kelią ir grąžint sveikatą
Paliegusiem tai tikslas, dvasios rūmai,
Kurios tik kilnios, šventos rankos stato.

Regiu, kaip Tu iš motiniško namo
Marquette Parke gūžiai žvelgi pro langą:
"Ar tai ne tėviškės tie medžiai šlama,
Ar tai ne tėviškės matavėl dangų?"

Brangint tėvynės papročius ir gimtą žodį,
Kurs mena didį amžių palikimą,

Motina Marija

Tai šventas tikslas, kurį tu sesėm rodei,
Kaip motinos brangiausią atminimą.

Perdaug gerai žinojai, už ką šio
Lietuvių karygnečiai į Sibirą ir mirtį,
Ir mena karygų lobiai sukauptieji
Prie Tavo didinio mums kilnią širdį.

Dar karių parėjai Tu į tėvynę —
Į ją sugrįžai misikavere!
Šventai rūpiniesi Tavo vardą mini
Ir Dievo šločina stebuklaus žėri.

Jau Tavo trūso sodas nužydėjo,
Ir sulčių spadi vaisiai jo aukšiniai —
Ligotinis, mokyklos suklestėję
Kūrėjos, aš dą kelia į žydrynę.

Pasibaigė darbų diena. Paguodos
Atnešti angelai į žemę skrido.
Ir kai abu jau buvo Dievo soduos,
Jai pasitikti angelai pragydo.

Bet likim, Motin, kad iš amžinybės
Dar kartų grįši, žemėn nusileidus,
Ir mums altoriams gurbėje sužibęs
Paguoda švies meilingas Tavo veidas.

Red. pastaba. Lituanistikos mokslo reikalu lankydamosi Seseių Kazimieriečių bibliotekoje, Chicagoje, dr. Alfonsas Cepplaukis - Tyruolis daugiau susidomėjo Motinos Marijos gyvenimu bei veikla ir jos 30 metų mirties sukakties progą parašė jai pagerbti eilėraštį, kuriame bandomas iškelti Motinos Marijos pasilaukojimas Dievui ir tėvynei Lietuvai, o taipgi neabejotina viltis, kad Motina Marija vieną dieną bus įrašyta į dangaus palaimintųjų ir šventųjų eiles.

Tuzinas debiutančių Gintaro baliuje

Balandžio 2 d. įvyko Gintaro baltiaus rengimo komiteto susirinkimas Marijos ir inž. Antano Rudzių rezidencijoje. Susirinko 14 narių. Šiomet sukanka 10 m. nuo pirmojo baltiaus, virtusio dabar kasmet tradiciniu. Siemetinio baltiaus rengimo pirmininkė yra Marija Rudienė, o vicepirmininkė jos dukterė Margarita Krupienė, buvusi debiutantė pati. Baltius ruošiamas birželio 20 d. South Shore Country Club salėje.

Pasitarime, diskutuojant detales, buvo nutarta, kad suaktyviniame baliuje debiutantės pašoks "sadutę". Paruoš, kaip ir kasmet, Genovaitė Giedraitytė - Malušienė.

Debiutantės (buvusios): Beverly Block, Joyce Kaliebe, Joyce Paliulionienė. Dekoracijomis rūpinasi: Aldona Gužauskienė-Gust, Silvija Petroshus.

Stipendija: Joan Oksas, Marija Rudienė, Margarita Krupienė. Sekretorė: Milda Keech.

— Priežastis kodėl kongreso nariai vėl nori būti išrinkti yra ta, kad jie nenori gyventi po tais įstatymais, kuriuos jie pravedė.

Elena Kepalaitė Miestas (bronzos detalė, nuotr. V. Mažello)
Iš Philadelphiaje balandžio 19 d. surengtos skulptorės darbų parodos.